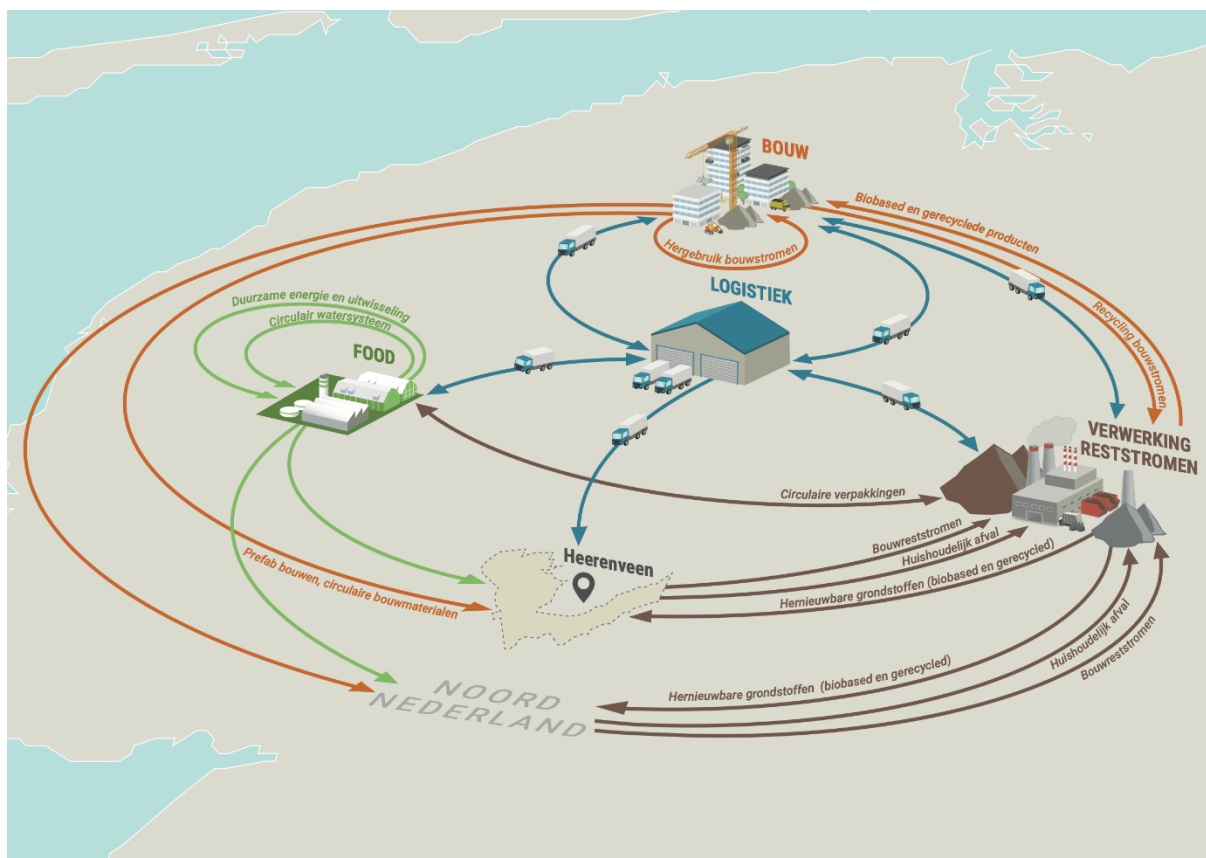

'Op weg naar een Circular Valley'

Uitvoeringsagenda circulariteit 2022

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
1.1	Wat is een circulaire economie?	1
1.2	Ontwikkelingen circulaire economie	1
1.3	Visie Circular Valley Heerenveen	2
1.4	Relatie met duurzaamheidsprogramma en economisch beleid	4
2	Doelen 2021 en 2022	5
3	Kaders uitvoeringsagenda	7
3.1	Rol gemeente	7
3.2	Samenwerken en kennis delen	8
3.3	Communicatie	8
3.4	Global Goals	9
3.5	Monitoring	9
4	Projecten en financiën	10
5	Projecten 'Van Afval naar Grondstof'	13
5.1	1 Verminderen van ongescheiden huishoudelijk restafval met diftar+	13
5.2	2 Circulair ambachtscentrum	14
5.3	3 Gemeentehuis afvalvrij	16
5.4	4 Schoon Belonen	17
6	Projecten stimuleren circulaire economie	19
6.1	5 Circulair Inkopen	19
6.2	6 Circulair ondernemen stimuleren	21
6.3	7 Actieagenda Circular Valley Economie	23
6.4	8 Circular Valley implementatie	25
6.5	9 'Het Schone Noorden'	27
6.6	10 Circulaire bedrijfsterreinen	29
6.7	11 Circulair bouwen	31
6.8	12 Verkennen EU-subsidiekansen voor de circulaire economie	33
Bijlage 1: Definities circulaire economie		35
	Verschil lineaire en circulaire economie	35
	Definitie circulaire economie (Vereniging Circulair Friesland)	36
	R-ladder met strategieën van circulariteit	40
Bijlage 2: Duurzaamheidsprogramma 2019-2022 (circulaire economie)		42
Bijlage 3: Werken voor Heerenveen (economisch beleid 2020-2030)		44
Bijlage 4: Circular Valley Economie		46
	Infographic: Huidige situatie	46
	Infographic: Circular Valley (economie) 2030	47
Bijlage 5: Niet opgenomen projecten in Uitvoeringsagenda Circular Valley		48
Bijlage 6: Stakeholders informatie		49

1 Inleiding

Voor u ligt de uitvoeringsagenda 'Op weg naar een Circular Valley'. In dit document schetsen we onze visie en richting die we de komende jaren gaan volgen om circulaire economie verder te ontwikkelen. Zo creëren we duidelijkheid in de ambities en op welke wijze we vanuit de gemeente (samen met onze partners) deze ambities willen verwezenlijken. Dit alles geschreven vanuit bijzondere positie die de gemeente Heerenveen rond dit thema heeft met o.a. de aanwezigheid van bedrijven gericht op de verwerking van afval. Dit geeft ons als gemeente en de belanghebbenden handvatten, richting en focus.

1.1 Wat is een circulaire economie?

In de circulaire economie die we nastreven, is afval de grondstof voor een nieuwe keten of product en weten we kringlopen te sluiten.

Deze circulaire economie kan concreet vorm krijgen door drie sporen te onderscheiden:

- Duurzame producten en materialen kopen (inwoners, bedrijven en gemeente)
- Circulaire initiatieven en verdienmodellen (bedrijfsleven)
- Terugdringen hoeveelheid huishoudelijk afval (inwoners, gemeente en Omrin)

Voor deze Uitvoeringsagenda Circular Valley richten we ons voornamelijk op 'afval en grondstoffen' (materiaalgebruik) waarbij vanzelfsprekend ook de link wordt gelegd naar andere onderdelen van het duurzaamheidsprogramma zoals Energie en Klimaatadaptatie & biodiversiteit. Dit mede ook omdat energie en water ook 'grondstoffen' zijn in het productieproces van bedrijven en organisaties.

In de gemeente Heerenveen sluiten we aan bij de volgende definitie van de Circulaire Economie:

Hoogwaardig herbruikbare materialen

In een circulaire economie passen we materialen op zo'n manier toe dat ze continu op hoog niveau hergebruikt kunnen worden, zonder te verdwijnen in het milieu

Bron: definitie circulaire economie van Circulair Friesland/Metabolic

In [bijlage 1](#) staat een uitgebreide omschrijving van de definitie van de circulaire economie zoals die gehanteerd wordt in Heerenveen, inclusief het verschil tussen de lineaire economie en de circulaire economie en de verdere uitdieping van de circulaire economie in de R-ladder met strategieën van circulariteit.

1.2 Ontwikkelingen circulaire economie

De ontwikkelingen in de circulaire economie gaan zeer snel. Met deze Uitvoeringsagenda brengen we focus voor de komende tijd aan en daarmee duidelijkheid voor onszelf en ook onze inwoners, bedrijven en organisaties. Wel bestaat het risico dat de visie en strategie snel achterhaald zijn. Deze uitvoeringsagenda Circular Valley betreft het jaar 2022 en sluit daarmee aan op de looptijd van het Duurzaamheidsprogramma Heerenveen

2019-2022 en biedt de mogelijkheid om in te spelen op circulaire ontwikkelingen en ook op de (financiële) mogelijkheden binnen de gemeentelijke organisatie.

In de afgelopen jaren sinds de vorige gemeenteraadsverkiezingen en het vaststellen van het Duurzaamheidsprogramma Heerenveen 2019-2022 zijn er binnen de gemeentelijke organisatie en op het gemeentelijk grondgebied al veel circulaire initiatieven gestart, zoals onder andere het ontwikkelen van een visie op de circulaire kansen en ontwikkelingen in Heerenveen (Circular Valley economie), de ontwikkelingen binnen het kunststoffencluster op Haskerveen, invoering Diftar+ en onderzoek Circulair Ambachtscentrum, werving projectleider circulariteit etc. Deze activiteiten en projecten werden nog onvoldoende onderling verbonden. Middels deze uitvoeringsagenda willen we een start maken met een integrale aanpak van de circulaire economie. Deze agenda geeft dus een beeld van datgene waar we al mee bezig zijn en datgene dat we op korte termijn willen opstarten.

Het is de bedoeling om na de gemeenteraadsverkiezingen in 2022 een herzien Duurzaamheidsprogramma voor Heerenveen op te stellen voor de volgende raadsperiode. Dit biedt het bestuur van Heerenveen goede handvatten om mede richting en inhoud te geven in de ontwikkelingen in de verdere toekomst. De uitvoeringsagenda Circular Valley zal op basis van een herzien duurzaamheidsprogramma ook weer vernieuwd worden.

Samen gaan we zo op weg naar een circulair Heerenveen.

1.3 Visie Circular Valley Heerenveen

De gemeente Heerenveen heeft een unieke economische positie binnen de provincie Fryslân. De regio Heerenveen kenmerkt zich door de aanwezigheid van economische clusters en bedrijven die actief zijn binnen de circulaire economie. Daarnaast heeft de gemeente in het Duurzaamheidsprogramma uitgesproken te willen werken aan een circulaire economie. Ook is de circulaire economie één van de speerpunten in het economisch beleid. In 2030 willen we een Circular Valley hebben waarin we als gemeente het goede voorbeeld geven en bedrijven circulaire producten en materialen in de bedrijfsvoering toepassen, inwoners en organisaties initiatieven bedacht en uitgevoerd hebben en de hoeveelheid afval verder verminderd is. Daarmee sluiten we aan bij de doelen vanuit het Rijk om in 2050 volledig circulair te zijn. De combinatie van gemeentelijke ambities en de unieke economische positie van Heerenveen biedt mooie circulaire kansen.

De sector 'afvalinzameling, -sortering en -verwerking' is sterk vertegenwoordigd in de Heerenveense economie en daarbinnen ook het onderdeel 'kunststoffen' met bedrijven zoals Omrin, Morssinkhof, NTCP, Spelt, Suez. In Heerenveen vestigen zich ook nieuwe bedrijven die zich bezighouden met interessante innovaties op het gebied van recycling. Het project 'Het Schone Noorden' waarin we vanuit de Friesland, Groningen en Drenthe, samen met bedrijfsleven, kennisinstellingen bouwen aan hét Europese ecosysteem voor circulaire kunststoffen te bouwen is vanuit deze bijzondere positie ontstaan. In Heerenveen ontstaan hierdoor bijzondere kansen richting een circulaire economie.

Ook in de bouwsector worden er door bedrijven uit Heerenveen innovatieve en bijzondere circulaire stappen gezet zoals door Van Wijnen met 'Fijn Wonen' en Zwanenburg met haar circulaire woonconcept. Heerenveense bedrijven trekken de

aandacht tot ver buiten Friesland. Ook in de sectoren als food en mobiliteit/logistiek zijn in de regio circulaire koplopers gevestigd.

Bovenstaande is verwoord en verbeeld in de infographic in [bijlage 4a](#).

Onze inwoners, consumenten komen dagelijks direct en indirect in aanraking met circulariteit. Heerenveen is regionaal vooruitstrevend bij het invoeren van Diftar+, waarbij inwoners betalen per kilogram huishoudelijk afval. Dit zet onder meer aan tot meer en betere scheiding bij de bron. De afgelopen jaren is dit een succes gebleken. Sinds enige tijd onderzoeken we de kansen en mogelijkheden voor het ontwikkelen van een Circulair Ambachtscentrum. Dit is een fysieke plek waar hergebruik, upcycling en het sluiten van kringlopen een gezicht krijgen.

Onze unieke positie biedt kansen, voor inwoners, voor bedrijven, voor kennisinstellingen en onderwijs en voor de gemeente. Deze ontwikkelingen kansen vatten we samen onder de naam: Circular Valley. *In de Circular Valley Heerenveen worden op langere termijn kringlopen gesloten en worden afval- en reststromen zoveel mogelijk binnen de lokale economie (her)gebruikt.* Bedrijven zien hierin ontwikkelkansen. Vanuit deze ambitie en de al aanwezige sterke punten binnen Heerenveen ontstaan economische kansen die kunnen worden verzilverd. Op weg naar een Circular Valley worden vandaag de dag al vanuit de sterke economische clusters circulaire kansen ontwikkeld en ondersteund. Bestaande en nieuwe ondernemers werken zo samen toe naar het (lokaal) sluiten van kringlopen en een bloeiende samenleving, met hulp van kennisinstellingen en onderwijs en waarbij de gemeente verbindt, samenwerking ondersteunt en het proces faciliteert. Deze kansen zijn verwoord en verbeeld in de infographic in [bijlage 4b](#).

Samen met onze partners en stakeholders willen we dé hotspot voor de circulaire innovatie zijn en vandaar dat deze uitvoeringsagenda is genoemd: 'Op weg naar een Circular Valley. Vanuit deze uitvoeringsagenda werken we aan het doel: *Circular Valley Heerenveen is dé plek in Fryslân voor bedrijven en instellingen die innoveren op het gebied van circulaire economie.* Vanuit een gezamenlijke ambitie werken ondernemers, onderwijs- en kennisinstellingen en overheden aan de economie van de toekomst. Vanuit deze ambitie worden gezamenlijke projecten geïnitieerd die leiden tot lokale investeringen en werkgelegenheid. Belangrijk daarbij is dat ondernemers de overstap maken naar meer circulaire vormen van productie om zo hun concurrentiepositie te behouden en om zo de werkgelegenheid in Heerenveen verder te ontwikkelen. Daarbij kunnen de koplopers de grote groep (MKB) bedrijven, die nog niet met de circulaire economie bezig zijn, inspireren.

Het gaat natuurlijk niet alleen om de economische sectoren, maar alle sectoren van Heerenveen zijn van belang. Zeker ook de samenwerking met sport, onderwijs, inwoners, regiomarketing etc. We starten echter vanuit de economische sectoren die al sterk in beweging zijn richting een circulaire economie. Immers; vanuit de gemeente initiëren we niet zelf, maar faciliteren en ondersteunen we daar waar al energie/inspiratie ontstaat en ontwikkelingen plaatsvinden in de lokale samenleving. In het begin zullen we vanuit de gemeente wel meer initiator en aanjager zijn, maar wel samen met bedrijven en maatschappelijke organisaties.

In de afgelopen tijd hebben we voor de economische sectoren al een aantal stappen gezet richting een Visie Circular Valley (economie):

- Nulmeting: lopende initiatieven, analyse economische clusters en materiaalstroomanalyse
- Interviews met bedrijven over mogelijkheden, plannen en gewenste rol van gemeente
- Opstellen actieagenda Circular Valley Economie (gereed najaar 2021)

Heerenveen wil de ontwikkeling van de Circular Valley de ruimte bieden, maar we doen dit als gemeente natuurlijk niet alleen. We hebben daarbij lokale maar ook regionale partners nodig en zoeken nadrukkelijk de regionale samenwerking om ook te werken aan een Circulair Friesland. We sluiten aan bij de Friese ambitie dat Friesland in 2025 de meest circulaire regio van Europa is.

1.4 Relatie met duurzaamheidsprogramma en economisch beleid

Deze uitvoeringsagenda 'Circulair Valley' is onderdeel van het duurzaamheidsprogramma 2019-2022 'Samen Duurzaam in Heerenveen' en sluit aan bij het Economisch beleid 2020-2030 Werken voor Heerenveen.

In het duurzaamheidsprogramma zetten we in op duurzaamheid in brede zin:

- Energietransitie
- Klimaatadaptatie & biodiversiteit
- Circulaire economie

Deze uitvoeringsagenda gaat dieper in op het thema 'circulaire economie' en heeft als doel de projecten uit het duurzaamheidsprogramma voor het komende jaar verder uit te werken en uit te voeren.

Het duurzaamheidsprogramma wordt integraal opgepakt en er is derhalve veel samenwerking vanuit de opgave circulaire economie met de opgaven Energietransitie en Klimaatadaptatie & biodiversiteit.

Voor de opgaven Klimaatadaptatie & biodiversiteit zijn eerder al uitvoeringsagenda's opgesteld.

2 Doelen 2022

De gemeente Heerenveen heeft ambities op het gebied van circulaire economie. Dit is vastgelegd onder andere in het Duurzaamheidsprogramma 2019-2022 en het Economisch beleid 2020-2030.

In de bijlagen zijn de betreffende onderdelen uit het Duurzaamheidsprogramma 2019-2022 'Samen duurzaam in Heerenveen' ([bijlage 2](#)) en het Economisch beleid 2020-2030 'Werken voor Heerenveen' ([bijlage 3](#)) opgenomen. Hierin zijn de lange termijn ambities voor 2050, de strategie voor 2030 en de korte termijn doelen voor 2022 opgenomen.

In deze uitvoeringsagenda richten we ons met name op de korte termijn doelen voor 2022. We willen samen met onze inwoners, organisaties, bedrijven, scholen en andere (kennis-)instellingen de volgende doelen realiseren:

Resultaten 2022:

We maken Heerenveen hotspot circulaire innovatie:

1. Inwoners en maatschappelijke organisaties bedenken initiatieven en voeren deze uit.
2. Inwoners, organisaties en gemeente hebben meer kennis over het principe van circulair.
3. De hoeveelheid te verbranden huishoudelijk afval is afgenomen tot 100 kg in 2020 (per huishouden per jaar, VANG wet).
4. Circular Valley krijgt vorm; de eerste kansrijke projecten zijn gestart.
5. MKB bedrijven passen circulaire producten en materialen toe in de bedrijfsvoering.
6. De gemeente geeft het goede voorbeeld.

Naast de gemeentelijke doelen zijn er ook vanuit het Rijk en de provincie, in samenwerking met de andere Friese gemeenten doelen gesteld:

Nederland Circulair in 2050 (Rijksprogramma)

- In 2030 moet Nederland al 50% minder primaire grondstoffen gebruiken (mineralen, metalen en fossiel).
- Een volledig circulaire Nederlandse economie in 2050, waarbij afval opnieuw wordt gebruikt als grondstof. De woning- en utiliteitsbouw en de grond-, weg en waterbouwsector gebruiken vooral hernieuwbare grondstoffen (Grondstoffenakkoord 2017 en Rijksbrede programma Nederland Circulair in 2050).

VANG doelstelling: in 2025 maximaal 30 kilo te verbranden afval per inwoner

Grondstoffenakkoord 2017

- Overheidsaanbestedingen circulair; vanaf 2030 moeten alle overheidsaanbestedingen circulair zijn.
- De woning- en utiliteitsbouw en de grond-, weg en waterbouwsector gebruiken vooral hernieuwbare grondstoffen.

Ambities Friese overheden Circulair Inkopen (2021-2035)

- In 2025 is 25% van de inkopen van Friese overheden circulair (In 2030 75%, in 2035 100%).
- In Friesland jaarlijks tenminste één Fries icoonproject circulair inkopen.
- In 2025 hebben Friese overheden tenminste één gezamenlijk circulair inkooptraject gerealiseerd.

De projecten die in deze uitvoeringsagenda Circular Valley zijn opgenomen, dragen allen bij aan bovenstaande doelen.

3 Kaders uitvoeringsagenda

Het thema circulaire economie is in vergelijking met de thema's Energietransitie, Klimaatadaptatie & biodiversiteit relatief nog het meest nieuw en innovatief. De circulaire economie is een zoektocht waar we enerzijds al geruime tijd mee bezig zijn, zoals door het verminderen van afval, afvalscheiding, maar waarbij ook enorm veel ontwikkelingen en vernieuwing gaande zijn. Het is goed bij deze ontwikkelingen te beseffen welke rol de gemeente kan innemen en welk extern speelveld vooral betrokken is. Dit mede om te bepalen waar de focus van het uitvoeringsprogramma moet liggen.

3.1 Rol gemeente

Onze rol in de ontwikkelingen naar een Circular Valley verschilt per project. In zijn algemeenheid kan de gemeente vanuit diverse rollen een bijdrage leveren aan de ontwikkelingen:

Rol	Instrumenten	Doel
Reguleren	✓ Bestemmingsplan, gronduitgifte ✓ Lokale wet- en regelgeving (verordeningen, verboden, ontheffingen, etc.) ✓ Vergunningen en handhaving	De gemeente maakt spelregels, kiest voor dwingende afspraken en geeft duidelijke signalen af die direct invloed hebben op keuzes en gedrag van anderen
Regisseren	✓ Procesbegeleiding & loketfunctie ✓ Informatie opvragen, toezicht, monitoren van de voortgang ✓ Afwegen van belangen (politiek)	De gemeente pakt de regie door vooral het overzicht te bewaken, op te treden als een 'makelaar' tussen verschillende partijen en coördineert initiatieven van derden
Initiëren	✓ Investeringsbudgetten ✓ Projectmanagement ✓ Eigen gronden en andere 'assets' ✓ Aanbestedingen / inkopen ✓ Launching customer	De gemeente neemt de leiding door zelf met projecten te starten waarin zij mogelijk ook andere partijen betreft, maar wel eigenaar blijft van de ontwikkeling en het resultaat
Stimuleren	✓ Subsidies, risico's afdekken en vrijstelling van leges ✓ Campagnes ✓ Bijeenkomsten en participatie	De gemeente geeft (financiële) prikkels aan inwoners en bedrijven om aan de slag te gaan met duurzaamheid en jaagt bewustwording aan met eigen maatregelen
Faciliteren	✓ Experimenteerterruimte bieden ✓ Versoepeling van regelgeving ✓ Beschikbaar stellen van (eenvoudige) middelen	De gemeente creëert de randvoorwaarden voor anderen om duurzaamheidsprojecten mogelijk te maken en ondersteunt waar nodig in de uitvoering
Loslaten	✓ Communicatie en samenwerking ✓ Eigen taken overdragen naar andere partijen waar mogelijk (bijv. toestaan van zelfbeheer)	De gemeente biedt ruimte voor de markt en het maatschappelijk initiatief en neemt zelf geen controle over de koers en voortgang hiervan, maar kan wel optreden als een partner

Binnen het thema circulair bestaat onze rol vaak uit 'loslaten', 'faciliteren' en 'stimuleren'. Onze rol verschilt natuurlijk per proces en project. Basislijn is dat we onszelf minder als initiator zien, maar met name als stimulator en faciliterend. We haken in op plekken en processen waar al energie en initiatieven ontwikkeld worden. Op het gebied van inkoop en aanbestedingen en onze eigen bedrijfsvoering zijn we wel initiërend.

We willen met minimale inzet van middelen en capaciteit maximaal resultaat behalen. Dit betekent dat we elke keer kritisch moeten zijn op onze rol en hoe we samen tot het beste resultaat kunnen komen. Het vraagt ook om een goede voorbeeldfunctie van de gemeente en het maken van duidelijke keuzes t.a.v. inzet van middelen. We vragen inzet van de stakeholders, maar hebben zelf een verantwoordelijkheid t.a.v. het collectief zoals bedrijventerreinen.

3.2 Samenwerken en kennis delen

Het werken aan een Circular Valley is iets dat we als gemeente niet alleen kunnen doen. Daar hebben we alle stakeholders hard bij nodig. Daarbij gaat het niet alleen om het bedrijfsleven, maar ook om kennisinstellingen en netwerkpartners zoals de Vereniging Circulair Friesland.

En aantal belangrijke stakeholders zijn:

Gemeentelijk niveau	Provinciaal / regionaal
• OndernemersKring Heerenveen en andere ondernemersverenigingen • Heerenveen 'n Gouden Plak • Omrin, NTCP en overige bedrijven gericht op afvalverwerking • Lokale bedrijven • Inwoners • Sport • Onderwijs • Maatschappelijke organisaties • bedrijven gericht op de circulaire economie die zich in Heerenveen willen vestigen	• F4 gemeenten • gemeente De Fryske Marren (ivm Haskerveen) • gemeenten regio Zuidoost Friesland • provincie Fryslân • Vereniging Circulair Friesland • Het Schone Noorden • Innovatiepact Fryslân • netwerken zoals ICD Drachten, Watercampus • Onderwijs (MBO/HBO/Universiteit)

In [bijlage 6](#) meer informatie over de stakeholders

Een aantal van deze partijen zijn reeds actief betrokken bij het formuleren van het vergezicht naar een Circular Valley (zie de infographics in [bijlage 4](#)) en/of lopende projecten en processen, zie hoofdstuk 4.

3.3 Communicatie

De visie Circular Valley Heerenveen werken we uit naar een marketing-, branding en communicatieplan. We willen continue aandacht voor kansen, ontwikkelingen en op regelmatige basis communicatie hierover i.s.m. de stakeholders via www.eenvooreengroener.nl ondernemendheerenveen en andere (gemeentelijke) media. Daarnaast zal communicatie plaatsvinden op project/uitvoeringsniveau, passend bij dat betreffende project.

3.4 Global Goals

In het hoofdlijnenakkoord (2018-2022) heeft het college van Heerenveen prioriteit gegeven aan een aantal Global Goals. Deze zijn weergegeven in de figuur hiernaast. De belangrijkste Global Goal waaraan er vanuit deze Uitvoeringsagenda gewerkt wordt is: 12 Verantwoorde consumptie en productie

Daarnaast wordt binnen het programma Duurzaamheid er ook gewerkt aan:

- 7 Betaalbare en duurzame energie
- 8 Eerlijk werk en economische groei
- 9 Industrie, innovatie en infrastructuur
- 13 Klimaatactie

De doelen 8, 9 en 12 zijn ook leidend in het economisch beleid.

3.5 Monitoring

We besteden de komende tijd extra aandacht aan de meetbaarheid van projecten. Doordat een aantal projecten zich richt op het stimuleren en initiëren van circulaire initiatieven bij bedrijven en (maatschappelijke) organisaties is het veelal niet goed mogelijk om concrete resultaten te meten.

We zullen voor een aantal projecten ook samen met andere gemeenten en de provincie onderzoeken hoe we resultaten kunnen meten.

Voor projecten die we zelf uitvoeren zullen we de monitoring zo effectief mogelijk proberen te doen om zo te zorgen dat er optimaal geleerd kan worden voor de toekomst.

4 Projecten en financiën

In dit hoofdstuk een overzicht van de projecten die de uitgevoerd gaan worden of reeds lopen, uitgewerkt inclusief de bijbehorende capaciteit en financiën. De projecten zijn grotendeels al benoemd in het duurzaamheidsprogramma of het economisch beleid 2020-2030.

In [bijlage 5](#) zit een overzicht van projecten uit het duurzaamheidsprogramma onderdeel circulaire economie die niet in deze uitvoeringsagenda zijn opgenomen en de reden c.q. stand van zaken.

Een aantal projecten in deze uitvoeringsagenda komen niet uit het duurzaamheidsprogramma of het economisch beleid 2020-2030, maar zijn recente ontwikkelingen en sluiten aan bij de gemeentelijke en landelijke duurzaamheidsdoelstellingen.

De projecten zijn onderverdeeld in:

- 'Van Afval naar Grondstof'
- Stimuleren circulaire economie

Hierbij is een onderverdeling gemaakt in :

- Projecten die binnen huidige formatie/middelen uitgevoerd worden
- Projecten waar formatie/aanvullend middelen voor nodig zijn

Nadere uitwerking is opgenomen in hoofdstuk 5 en 6.

Van Afval naar Grondstof:

1. Verminderen ongescheiden huishoudelijk restafval met diftar+	bestaand; binnen huidige formatie/middelen
2. Circulair ambachtscentrum	aanvullende middelen nodig
3. Gemeentehuis afvalvrij	bestaand; binnen huidige formatie/middelen
4. Schoon Belonen	bestaand; binnen huidige formatie/middelen

Stimuleren circulaire economie:

5. Circulair Inkopen	bestaand; binnen huidige formatie/middelen
6. Circulair ondernemen stimuleren	bestaand; binnen huidige formatie/middelen
7. Actieagenda Circular Valley Economie	bestaand; binnen huidige formatie/middelen
8. Circular Valley implementatie	aanvullende middelen nodig
9. 'Het Schone Noorden'	aanvullende middelen nodig
10. Circulaire bedrijfsterreinen	aanvullende middelen nodig
11. Circulair bouwen	aanvullende middelen nodig
12. Verkennen EU subsidiekansen voor circulaire economie	aanvullende middelen nodig

Uitvoeringsagenda Circular Valley 2022

Financiën en capaciteit

Er is een projectleider Circulariteit in 2021 en 2022 voor 0,66 fte (24 uur per week). Deze wordt vanuit het bestaande budget van duurzaamheid betaald. De eerste ervaringen leren dat er veel circulaire kansen zijn, maar dat de projecten arbeidsintensief zijn. Voor diverse projecten is aanvullende capaciteit noodzakelijk.

Financiën Uitvoeringsagenda Circular Valley

	project	intern aanspreekpunt	Budgetraming 2021/2022	Budget toegewezen (bestaand)	benodigde middelen 2022 (uitzetting)	Opmerking
Van afval naar grondstof						
1	Minder ongescheiden huishoudelijk afval met diftar+	B	€ 0			Inkomsten en uitgaven worden geregeld binnen het product afval in een gesloten begroting
2	Circulair Ambachtscentrum	B	€ 146.000	€ 96.000	€ 50.000	Fase 1: Budget € 96.000, dekking € 46.000 Rijkssubsidie en € 25.000 bijdrage Omrin, overige kosten vooral inzet ambtelijke uren. Fase 2: Aanvullend budget is inschatting benodigd procesgeld (excl. Bouw Circ. Ambachtscentrum)
3	Gemeentehuis afvalvrij	B	€ 0			geen extern budget nodig
4	Schoon belonen	B	€ 100.000	€ 100.000		deels bijdrage uit verpakingsbelasting. Gemeentelijke bijdrage is besluit gemeenteraad (niet budget circulariteit/duurzaamheid)
Stimuleren circulaire economie						
5	Circulair inkopen	D	€ 30.000	€ 30.000		Budget is exclusief mogelijke hogere inkoopkosten. In 2022 zal gekeken worden wat benodigde extra capaciteit is
6	Circulair ondernemen stimuleren	A/C	€ 0			Mogelijk in later stadium externe middelen nodig
7	Actieagenda Circular Valley Economie	A	€ 70.000	€ 70.000		lopend project visie Circular Valley door Ekwadraat
8	Circular Valley implementatie	A	€ 30.000		€ 30.000	Verbreden visie Circular Valley, laden merk, marketing en communicatie
9	Het Schone Noorden	A	€ 20.000		€ 20.000	
10	Circulaire bedrijventerreinen	A/C	€ 15.000		€ 15.000	

Uitvoeringsagenda Circular Valley 2022

11	Circulair bouwen	E	€ 50.000		€ 50.000	inhuur capaciteit, projectuitwerking, stimuleren bedrijven/organisaties
12	Verkennen EU subsidiekansen CE	E	€ 10.000		€ 10.000	Aansluiten bij Friese Projectenmachine en organisatie hiervan binnen Heerenveen. Capaciteit en waar te beleggen nog te bepalen.
	TOTAAL		€ 471.000	€ 296.000	€ 175.000	
		A	EZ tijdelijke functie: projectleider circulariteit (0,66 fte) (RO/EZ)			
		B	IBOR Regisseur duurzaamheid en afvalinzameling (IBOR)			
		C	EZ (accountmanagers, EZ medewerkers, RO/EZ)			
		D	Inkoop (Juridische zaken en Inkoop)			
		E	Ruimtelijke Ontwikkeling			

5 Projecten 'Van Afval naar Grondstof'

5.1 1 Verminderen van ongescheiden huishoudelijk restafval met diftar+

Belangrijk voor de circulaire economie is het verminderen van restafval. We hebben een zorgplicht voor het huishoudelijk afval. Om de hoeveelheid huishoudelijk afval per huishouden te verminderen, hebben we gekozen voor Diftar+. Dit betekent dat huishoudelijk restafval op basis van gewicht wordt afgerekend, volgens het principe 'de ontdoener betaalt'.

Voordat we met Diftar+ startten bedroeg de jaarlijkse hoeveelheid te verbranden huishoudelijk afval per inwoner (het VANG-cijfer van 2018) 126 kg. Diftar+ heeft in 2019 en 2020 al tot substantieel verbeterde afvalscheiding geleid.

Gewenst resultaat

Het behalen landelijke doelstellingen VANG: in 2020 100kg te verbranden afval per inwoner en in 2025 30kg te verbranden afval per inwoner.

Activiteiten

We zijn in 2019 gestart met Diftar+, wat inhoudt dat Omrin afval weegt en de gemeente op basis daarvan afrekent met huishoudens (met als doel afvalreductie en vooral bewustwording over wegwerpgedrag), dus je betaalt als inwoner dan per kilo en niet per aangeboden container.

Wanneer

Sinds de invoering is diftar+ staand beleid.

Middelen

Inkomsten en uitgaven worden geregeld binnen het product afval in een gesloten begroting.

Organisatie

- Inwoners
- OMRIN als inzamelaar en verwerker
- Gemeente

De rol van de gemeente is stimuleren en reguleren. De gemeente wil inwoners verleiden om hun afval gescheiden in te zamelen en ze hiervoor ook te belonen door een kostendifferentiatie toe te passen.

Koppelkansen

Dit project staat redelijk op zichzelf, omdat afvalinzameling in gemeenten apart geregeld is. Er zijn wel koppelkansen in de communicatie en campagnes richting inwoners en met het circulair ambachtscentrum.

Global Goals

Aan welke Global Goal draagt dit project bij

12 Verantwoorde consumptie en productie

5.2 2 Circulair ambachtscentrum

De gemeente heeft de ambitie om, samen met stakeholders als Omrin, Omrin Estafette, Caparis en het Friesland College, een circulair ambachtscentrum te realiseren om hiermee te werken aan een (nog) betere scheiding van huishoudelijk milieustrafval. In een circulair ambachtscentrum komen onderwijs, ambacht, recycling en mensen met afstand tot de arbeidsmarkt bij elkaar. Hierdoor kunnen afgedankte producten door hergebruik van product of materiaal langer in de grondstofketen blijven. Een stap in de richting van een circulaire economie.

Het circulair ambachtscentrum is dé plek...:

- waar je naar toe gaat met je afgedankte spulletjes, 'gegarandeerd dat iemand anders er nog iets mee kan';
- waar je dat ene plankje/tegeltje/gipsplaatje vindt voor dat klusje thuis;
- waar je naar toe gaat om lekker te sneupen in de kringloopwinkel;
- waar je, ondanks je arbeidsbeperking, een fijne werkplek hebt gevonden;
- waar je graag naar toe wil voor je (V)MBO-stage/leerplek; toekomstige werkgevers staan voor je in rij;
- waar ideeën ontstaan én uitgevoerd worden;
- waar spullen en materialen een tweede, derde en vierde leven tegemoet gaan;
- Waar werkgelegenheid ontwikkeld wordt doordat mensen een opleiding kunnen krijgen voor circulaire en technische beroepen en door kunnen groeien naar een baan.

Gewenst resultaat

- Bewustwording circulaire economie vergroten
- Betere afvalscheiding en daardoor minder te verbranden restafval
- Werkgelegenheid voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt
- Meer praktijkmogelijkheid voor ambachtsberoepen,

Activiteiten

- Momenteel onderzoeken we met steun vanuit het programma VANG-HHA van het ministerie van I&M hoe we een circulair ambachtscentrum in Heerenveen zowel maatschappelijk als ruimtelijk kunnen positioneren.
- Dit onderzoek resulteert in een startnotitie.
- Deze startnotitie wordt in het najaar 2021 aan de gemeenteraad aangeboden waarbij de gemeenteraad wordt gevraagd de uitgangspunten te onderschrijven. Vervolgens zal de businesscase verder worden uitgewerkt, waarna een definitief besluit over middelen, locaties e.d. aan de gemeenteraad zal worden voorgelegd.

Wanneer

- Principebesluit gemeenteraad: 2021
- Definitief besluit gemeenteraad: 2022
- Realisatie circulair ambachtscentrum: 2022/2023

Middelen

Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen de proceskosten en de kosten voor voorbereiding, realisatie en exploitatie van het circulair ambachtscentrum.

De proceskosten tot en met het raadsbesluit in 2022 bedragen €96.000,-, bestaande uit € 46.000,- subsidie die de gemeente van Rijkswaterstaat verkregen heeft. Gemeente Heerenveen en Omrin dragen in ieder €25.000 bij, deels bestaande uit uren (in kind). De kosten voor de voorbereiding, realisatie en exploitatie van het circulair ambachtscentrum zijn op dit moment nog niet inzichtelijk evenals de verdeling van de kosten, 'wie betaalt wat?' Hier zal de businesscase duidelijkheid over geven. Voor de organisatiekosten van de vervolgfase wordt een budget van €50.000 gevraagd.

Organisatie

- Gemeente Heerenveen afdelingen IBOR, RO, MO
- Omrin betreffende de milieustraat
- Omrin Estafette betreffende de voorgenomen kringloopactiviteiten
- Caparis betreffende werkgelegenheid mensen met afstand tot arbeidsmarkt
- Friesland College betreffende educatietrajecten.

Koppelkansen

- Meer toeloop op de milieustraat
- Als we goed scheiden kunnen er weer mooie dingen mee gemaakt worden.
- De zichtbaarheid van de keten van de grondstoffen.
- Bewustwording: wat gebeurt er met mijn afgedankte spullen. Je ziet het resultaat van je scheiding
- Draagt bij aan de bewustwording over consumptiegedrag, afval en draagt daarmee bij aan de Circular Valley Heerenveen

Global Goals

Aan welke Global Goal draagt dit project bij

4 Kwaliteitsonderwijs

8 Eerlijk werk en economische groei

10 Ongelijkheid verminderen

12 Verantwoorde consumptie en productie

5.3 3 Gemeentehuis afvalvrij

We willen gescheiden afvalinzameling op de werkplek als onderdeel van het 'nieuwe normaal'. Gezien het thuiswerken en de beperkte aanwezigheid van ambtenaren op de gemeentelijke kantoren, wordt dit project pas relevant als er weer meer op kantoor gewerkt gaat worden.

Gewenst resultaat

- Vermindering hoeveelheid afval op het gemeentehuis
- Gescheiden afvalinzameling op de werkplek onderdeel maken van het 'nieuwe normaal' en zo werken aan bewustwording.

Activiteiten

- Reeds uitgevoerd: succesvolle pilot met gescheiden gft-inzameling op de 1e verdieping van het gemeentehuis gedaan in de periode van voorjaar 2019-zomer 2020. Uitkomsten worden meegenomen in de huisvestingsplannen.
- Vervolgactiviteiten: plaatsen van gft-inzamelbakken in het gemeentehuis, gemeentewerf en Werkstate (begin 2022)
- Communicatie over gebruik gft-bakken.

Wanneer

Team Facilitair gaat hiermee starten in januari 2022, in aansluiting op terugkeer van medewerkers naar het gemeentehuis.

Middelen

Budget Facilitair: totale kosten €10.000,- voor alle kantoorlocaties (gemeentehuis, gemeentewerf, Werkstate)

Organisatie

Afdeling Facilitair incl. schoonmaak

Koppelkansen

Project richt zich met name op bewustwording en goede voorbeeld van de gemeente en draagt daarmee bij aan de Circulaire Valley Heerenveen

Global Goals

Aan welke Global Goal draagt dit project bij

12 Verantwoorde consumptie en productie

5.4 4 Schoon Belonen

Het project Schoon Belonen draait binnen de gemeente Heerenveen en is een succes. Scholen, verenigingen en andere non-profit instellingen houden een eigen 'schoongebied' schoon en ontvangen hiervoor €750,- per gebied per jaar.

Het succes van dit project heeft geleid tot interesse uit andere gemeenten in Friesland. Daarnaast wil de Friese Milieu Federatie onderzoeken of zij het project kunnen gaan begeleiden en een platform opzetten om de adoptiegebieden te beheren, de uitgifte van materialen te regelen en de vergoedingen uit te keren.

De benodigde tijd vanuit de gemeente Heerenveen voor dit project zou door deze ontwikkelingen sterk kunnen verminderen.

Gewenst resultaat

- Minder zwerfafval en bewustwording rondom zwerfafval.
- Vergroten betrokkenheid inwoners en organisaties bij hun directe leefomgeving.
- Een verbetering van het imago van zwerfvuil opruimen. Van een 'straftaak' naar een gezellige bezigheid voor een schone leefomgeving en financiële meevaller voor de clubkas.

Activiteiten

32 deelnemers hebben in Heerenveen gezamenlijk 67 schoongebieden geadopteerd. Ze houden deze 67 gebieden niet alleen schoon, maar maken hun activiteiten ook zichtbaar voor de omgeving via o.a. social media, nieuwsbrieven etc.

Wanneer

Het project draait al binnen de gemeente Heerenveen, maar er wordt gewerkt aan doorontwikkeling en samenwerking met andere gemeenten (o.a. Leeuwarden) en de Friese Milieu Federatie. Verwachting is dat dit in de 2^e helft van 2021 verder opgepakt gaat worden.

Middelen

Door de gemeenteraad is een budget van €100.000,- per jaar voor Schoon Belonen beschikbaar gesteld.

Van dit gemeentebudget hoeft momenteel maar deels gebruik gemaakt te worden, want in 2021 en 2022 wordt er een vergoeding van €1,19 per inwoner per jaar beschikbaar gesteld vanuit de verpakkingsbelasting. Vanaf 2023 zal deze bijdrage vanuit de verpakkingsbelasting waarschijnlijk vervallen.

Organisatie

Momenteel wordt het project binnen de gemeente georganiseerd in samenwerking met scholen, verenigingen en andere non-profit instellingen.

Samenwerking wordt gezocht met andere gemeenten die dit project ook willen implementeren. Daarnaast wordt onderzocht of de Friese Milieu Federatie de organisatie van het project over kan nemen.

Koppelkansen

Project richt zich met op de bewustwording van inwoners en organisaties over zwerfafval en draagt daarmee bij aan de Circulair Valley Heerenveen.

Global Goals

Aan welke Global Goal draagt dit project bij

11 Duurzame steden en gemeenschappen

15 Leven op het land

6 Projecten stimuleren circulaire economie

6.1 5 Circulair Inkopen

Circulariteit moet een vanzelfsprekend onderdeel worden van de eigen werkwijze van de gemeente. De gemeente is een belangrijke opdrachtgever die allerlei producten en diensten inkoopt. Het inkoopbeleid van de gemeente is daarom een belangrijke schakel in het verduurzamen van de eigen organisatie en in de voorbeeldfunctie die de gemeente zich tot doel heeft gesteld.

Gewenst resultaat

Circulaire criteria en eisen opnemen bij inkopen en in aanbestedingen, deze serieus laten meewegen in de keuze voor een aanbieder en in de praktijk brengen van de circulaire toepassingen bij zoveel mogelijk aanbestedingen die zich hiervoor lenen.

Eind 2022 is ervaring opgedaan in minimaal één grotere aanbesteding en in 2 kleinere inkooptrajecten. Op basis van deze ervaringen zal het benodigde procesgeld en de formatie voor het vervolg bepaald kunnen worden.

Er ligt een (concept) gezamenlijke Friese ambitie om de komende jaren (2021-2035) te werken aan de doelen:

- In 2025 is 25% van de inkopen van Friese overheden circulair (In 2030 75%, in 2035 100%)
- In Friesland jaarlijks tenminste 1 Fries icoonproject circulair inkopen.
- In 2025 hebben Friese overheden tenminste één gezamenlijk circulair inkooptraject gerealiseerd.

Het college moet nog een besluit nemen over de vaststelling van deze samenwerkingsagenda in Fries verband.

Activiteiten

- Opstellen startnotitie met nulsituatie, afbakening/definitie en plan van aanpak introductie en implementatie circulair inkopen
- Selecteren van aanbestedingen waarin we circulair gaan inkopen – bij voorkeur verspreid over verschillende productgroepen/werkvelden
- Specifiek voor deze gekozen aanbestedingen een visie en eisen/criteria opstellen voor circulaire economie, inclusief een scoringsmethodiek
- Geleerde lessen vastleggen en gebruiken voor nieuwe aanbestedingen
- Bijdragen aan de Friese ambities circulair inkopen door een actieve bijdrage te leveren aan de provinciale kerngroep en inkoopgroep.

Wanneer

- Opzetten plan van aanpak en projectorganisatie: Q3 en Q4 2021
- Uitvoeren project Q1 2022 t/m Q1 2023
- Daarna evaluatie en vervolgplan bepalen

Middelen

Budget van €30.000 al toegewezen.

Organisatie

Intern: inkoopadviseurs en juridisch adviseur, ondersteund door Duurzaamheid, EZ, IBOR maar ook alle inkopende afdelingen.

Circulair inkopen vraagt niet alleen inspanning van de inkoopafdeling, als ondersteuner van de 'inhoudelijke' afdelingen. Belangrijk is om alle inkopende afdelingen goed te betrekken. Circulair inkopen vraagt, zeker in het begin extra tijd en inzet. Onder andere voor scholing, extra uren voor de voorbereiding van de aanbesteding, input voor Pakket van Eisen van producten etc.

De gemeente neemt ook deel aan diverse platforms, waaronder Circulair Friesland.

Extern: inhuur ondersteuning/projectleider, provincie Fryslân, Circulair Friesland, andere Friese gemeenten

Koppelkansen

- Visie Circular Valley
 - Circulair ondernemen i.s.m. Werkgroep CE van de Ondernemerskring Heerenveen
- Een duurzamer inkoopbeleid is tegelijkertijd ook breder dan circulaire economie, dus er zit ook een belangrijke koppeling met social return, energietransitie en klimaatadaptatie

De gemeente kan in haar eigen bedrijfsvoering en beheer een grote rol spelen in het aanjagen van de circulaire economie.

Global Goals

Aan welke Global Goal draagt dit project bij

7 Betaalbare en duurzame energie

8 Eerlijk werk en economische groei

9 Industrie, innovatie en infrastructuur

12 Verantwoorde consumptie en productie

13 Klimaatactie

6.2 6 Circulair ondernemen stimuleren

De gemeente Heerenveen wil bedrijven en organisaties stimuleren om circulaire business cases te ontwikkelen en implementeren, circulair in te kopen en andere duurzame stappen te zetten. Projecten voor, door en met Heerenveense ondernemers.

Samen op weg naar een Circular Valley.

We willen dat Heerenveen dé experimenteerplek is in de provincie voor bedrijven die innoveren op het gebied van de circulaire economie en waar bedrijven het initiatief nemen om te komen met ketensamenwerking en verdienmodellen.

Het gaat om het stimuleren van circulaire initiatieven vanuit het bedrijfsleven. Dit doen we samen met onze partners zoals de werkgroep Circulaire Economie van de OndernemersKring Heerenveen, de provincie Fryslân, Vereniging Circulair Friesland etc. Dit vraagt in de komende periode extra tijd en capaciteit en wordt daarom eerst als project opgestart. Vanaf 2023 zal dit geïntegreerd worden in het reguliere proces.

Gewenst resultaat

Eind 2022 zijn er een aantal concrete voorbeelden van circulaire initiatieven in Heerenveen. Daarbij is samengewerkt met de OndernemersKring Heerenveen (werkgroep Circulaire Economie waar gemeente lid van is) en andere ondernemersverenigingen en partners.

Activiteiten

- OndernemersKring Heerenveen werkgroep Circulaire Economie. Gemeente is actief betrokken bij de werkgroep.
- Circulaire Economie is vast element in gesprekken accountmanagers EZ met bedrijven
- Bedrijven die stappen richting circulaire bedrijfsvoering willen zetten worden actief doorverwezen naar Vereniging Circulair Friesland.
- Circo track actief (via Circulair Friesland) aanbieden aan bedrijven.
- Circulaire voorbeelden van bedrijven communiceren via www.eenvooreengroener.nl ondernemendheerenveen en andere gemeentelijke media.

Wanneer

- Project is reeds gestart.
- Evaluatie en inbedding in reguliere processen eind 2022

Middelen

Vooralsnog geen budget voor benodigd.

Capaciteit: met name personele inzet (projectleider circulariteit en accountmanagers EZ)

Organisatie

- Intern: projectleider circulariteit, collega's EZ en andere afdelingen
- Extern: OKH werkgroep Circulaire Economie, Vereniging Circulair Friesland, provincie Fryslân, Ynbusiness, Innovatieplatform Fryslân

Koppelkansen

Koppeling met:

- Het Schone Noorden.
- Circular Valley en de marketing hiervan.
- Circulaire bedrijfsterreinen

Het is belangrijk om 'over en weer' duidelijk te communiceren welke projecten en initiatieven er zijn, zodat daarop ingespeeld kan worden en de 'energie' die er vanuit het bedrijfsleven is volop benut kan worden.

Global Goals

Aan welke Global Goal draagt dit project bij

7 Betaalbare en duurzame energie

8 Eerlijk werk en economische groei

9 Industrie, innovatie en infrastructuur

12 Verantwoorde consumptie en productie

13 Klimaatactie

6.3 7 Actieagenda Circular Valley Economie

We zijn in de afgelopen tijd bezig geweest om een visie Circular Valley voor het thema Economie op te stellen. De actieagenda die uit de visie Circular Valley economie volgt wordt verder uitgewerkt samen met de ondernemers.

Gewenst resultaat

Voor het project 'Visie Circular Valley Economie' is het gewenst resultaat een door de gemeente en bedrijfsleven gedragen circulaire visie en actieagenda voor de komende drie jaren. Het betreft dus de startvisie Circular Valley gericht op economische sectoren. Deze wordt later verder uitgebouwd naar andere maatschappelijke sectoren.

De eerste concrete projecten zijn gestart, waarbij Heerenveense bedrijven circulaire bedrijfsprocessen ontwikkelen, grondstoffen en producten worden zoveel mogelijk circulair ingekocht of circulair geproduceerd en reststromen worden, indien mogelijk, in de regio behouden en hergebruikt.

Activiteiten

In het najaar wordt er samen met ondernemers een actieagenda voor de komende 3 jaar uitgewerkt waarmee we de komende 3 jaar stappen richting een circulaire economie gaan zetten.

Opmerking:

De nulsituatie en de Visie Circular Valley Economie die al zijn opgesteld als basis voor de actieagenda zijn als infographic opgenomen in [bijlage 4](#) van deze uitvoeringsagenda

Wanneer

- Uitwerken actieagenda Circular Valley Economie Q3 2021
- Vervolg Q4 2021 en 2022

Middelen

Al beschikbaar budget is €70.000,- voor de Visie Circular Valley Economie en de ontwikkeling van de actieagenda en voorbereiding van de marketing en profileringscampagne.

Organisatie

Het onderzoek Visie Circular Valley Economie wordt uitgevoerd door Ekwadraat i.s.m. Metabolic.

Daarnaast zijn een aantal bedrijven uit diverse economische clusters geïnterviewd en is er een klankbordgroep waarin o.a. Circulair Friesland, IPF, OKH-CE, Omrin betrokken zijn.

Andere stakeholders: Heerenveen 'n Gouden Plak, OndernemersKring Heerenveen en andere ondernemersverenigingen, Big 10 Heerenveen, F4 gemeenten, Vereniging Circulair Friesland, Het Schone Noorden, Innovatie Platform Fryslân, provincie Fryslân, onderwijs (MBO/HBO/Universiteit)

Koppelkansen

Het project Circular Valley is overkoepelend en heeft dus een nauwe relatie met andere lopende projecten zoals

- Het Schone Noorden,
- Circulaire bedrijfsterreinen,
- Circulair bouwen
- Verkennen subsidiekansen
- Circulair ondernemen stimuleren (i.s.m. Werkgroep CE van de OKH)

Ook belangrijk om provinciaal (Innovatiepact Fryslân, Circulair Friesland) en Noordelijk (samenwerking vanuit Het Schone Noorden met o.a. gemeente Emmen) projecten en kansen goed op elkaar aan te laten sluiten.

Door goed samen te werken buiten Heerenveen, maar meer nog binnen Heerenveen met (MKB) bedrijven, kunnen we de verschillen en het unieke en circulaire van Heerenveen ook beter inzichtelijk maken en benutten.

Global Goals

Aan welke Global Goal draagt dit project bij

7 Betaalbare en duurzame energie

8 Eerlijk werk en economische groei

9 Industrie, innovatie en infrastructuur

12 Verantwoorde consumptie en productie

6.4 8 Circular Valley implementatie

De visie Circular Valley economie is de basis voor een brede communicatiestrategie om iedereen in Heerenveen (en daarbuiten) te betrekken bij de circulaire economie. Wat doen we al in Heerenveen, wat gaan we nog doen, wat maakt Heerenveen en het bedrijfsleven in de gemeente Heerenveen uniek. Het gaat daarbij om niet alleen om de economische, circulaire kansen, maar om het ontwikkelen van de brede welvaart. Maar gezien de unieke economische positie van Heerenveen met innovatieve bedrijven die gericht zijn op de circulaire economie en de inzameling, sortering en verwerking van afvalstromen, maar ook op food, bouw en logistiek, is de Circular Valley Economie gestart vanuit deze economische clusters, maar dit gaan we verbreden.

Vanuit de Visie Circular Valley economie zal de Circular Valley verder ontwikkeld worden met thema's als

- Sport
- Inwoners
- Maatschappelijke organisaties
- Onderwijs etc.

Gewenst resultaat

Een duidelijke positionering van de gemeente Heerenveen als Circular Valley. Een verdere definiëring en uitwerking hiervan zal in samenwerking met een strategie- en communicatiebureau plaatsvinden en indien mogelijk worden afgestemd met Heerenveen 'n Gouden Plak. Daarbij wordt aangesloten bij de duurzaamheidscampagne Een voor Een groener. Daarbij zal de communicatie zoveel mogelijk ook gaan via de bestaande kanalen: LinkedIn pagina van EZ en Een voor Een groener.

Activiteiten

- Het uitwerken van de visie actieagenda naar marketing- en profileringsstrategie, branding en communicatieplan voor Circular Valley Heerenveen
- Implementatiestrategie en -plan opstellen: ontwikkelen ecosysteem
- Regelmatig aandacht voor kansen, ontwikkelingen en leggen verbindingen naar andere circulaire projecten van de gemeente
- Ontwikkelen netwerk o.a. met bedrijven om kansen optimaal te benutten (andere gemeenten, organisaties etc.).
- regelmatige communicatie i.s.m. stakeholders en bedrijven. Goede voorbeelden laten zien en bedrijven de mogelijkheid geven om zelf (via een communicatietoolbox) te communiceren over Circular Valley Heerenveen

Wanneer

Vervolg Q4 2021 start en geheel 2022

Middelen

Gevraagd budget €30.000 t.b.v. uitvoering van marketing en profileringscampagne.

Organisatie

Intern: EZ, programmteam duurzaamheid, communicatie.

Extern: strategie en communicatiebureau

Daarnaast wordt de samenwerking gezocht met bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties in Heerenveen.

Stakeholders: Heerenveen 'n Gouden Plak, OndernemersKring Heerenveen (o.a. werkgroep Circulaire Economie) en andere ondernemersverenigingen, Big 10 Heerenveen, F4 gemeenten, Vereniging Circulair Friesland, Het Schone Noorden, Innovatie Platform Fryslân, provincie Fryslân, onderwijs (MBO/HBO/Universiteit)

Ook werken we met een klankbordgroep bestaande uit diverse externe stakeholders (Circulair Friesland, IPF, OKH-CE etc.) die regelmatig om inbreng in het project gevraagd zal worden.

Koppelkansen

Alle activiteiten en projecten uit deze uitvoeringsagenda zullen 'vermarkt' worden onder de vlag van 'Circular Valley Heerenveen' en betreffen dus koppelkansen.

We zullen vanuit dit project en de communicatieve kansen ook de samenwerking en aansluiting zoeken bij provinciale noordelijk projecten.

Global Goals

Aan welke Global Goal draagt dit project bij

7 Betaalbare en duurzame energie

8 Eerlijk werk en economische groei

9 Industrie, innovatie en infrastructuur

12 Verantwoorde consumptie en productie

6.5 9 'Het Schone Noorden'

In het project 'Het Schone Noorden' werken bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheid samen om in Noord-Nederland hét Europese ecosysteem circulaire kunststoffen te bouwen. Het gebied betreft de provincies Groningen (o.a. Delfzijl), Drenthe (Emmen) en Friesland (Heerenveen).

De sector 'afvalinzameling, -sortering en -verwerking' is sterk vertegenwoordigd in de Heerenveense economie en daarbinnen zeker ook het onderdeel 'kunststoffen' met bedrijven als Omrin, Morssinkhof, NTCP, Spelt, Suez. Dit biedt Heerenveen de kans om hét circulaire ecosysteem rondom circulaire kunststoffen te worden. De kracht van Heerenveen ligt daarbij met name in de mechanische recycling.

Bij het ecosysteem gaat het om het ontwikkelen en koppelen van bedrijven, kennisinstellingen en overheden die intensief en structureel samenwerken. Daarnaast zijn er goede samenwerkingsmogelijkheden binnen Friesland, maar zeker ook met Emmen waar de chemische recycling sterker vertegenwoordigd is.

De ambitie is om in Heerenveen i.s.m. de provincie Fryslân een ecosysteem te ontwikkelen met een fundament van talent, vestigingsklimaat, huisvesting, mobiliteit en economische infrastructuur.

Gewenst resultaat

- Binnen de sector circulair kunststoffen het laten groeien van bestaande bedrijven (omzet, werknemers, circulaire impact), nieuwe bedrijven aantrekken en zo banen creëren.
- Het gewenste resultaat voor het 'Het Schone Noorden' totaal (Noord-Nederland): 150 nieuwe ondernemingen in 2030 (75 in 2025), 5% omzetstijging bij bestaande bedrijven en 6.000 banen erbij in 2030 (2.300 in 2025).

De vertaling van deze doelen naar Heerenveen voor 2025 zal nog worden gemaakt. Zeker is dat de samenwerking binnen Het Schone Noorden bedrijven in Heerenveen goede kansen biedt.

Activiteiten

- Deelname aan Opdrachtgeversoverleg HSN
 - Doel opbouwen ecosysteem
 - Ontwikkelen strategie
 - Implementatie activiteiten
- Ontwikkelen cluster Heerenveen/Friesland (i.s.m. gemeente Emmen, Innovatiepact Fryslân, provincie Fryslân)
- Dataverzameling bedrijventerreinen en circulaire bedrijven Heerenveen t.b.v. het ontwikkelen van vestigingsklimaat, huisvesting, mobiliteit, economische infrastructuur etc.
- Bijdragen aan ontwikkeling organisatiestructuur Het Schone Noorden inclusief implementatie. Daarbij wordt ook gekeken naar mogelijkheden voor aansluiting bij Chemport Europe.
- Vertalen van de ambities van Het Schone Noorden naar de economische mogelijkheden in Heerenveen en verbinding maken naar bedrijven die bijdrage aan ambities van Het Schone Noorden willen leveren

Wanneer

Gestart Q3 2020

Er wordt toegewerkt naar een organisatiestructuur voor Het Schone Noorden die operationeel is per 1-1-2022.

Er wordt al gewerkt aan projecten waar bedrijven vanuit Heerenveen bij betrokken zijn (o.a. Nedcam, Omrin en NTCP)

Middelen

Benodigde bijdrage vanuit Heerenveen aan Het Schone Noorden is nog in onderzoek en afhankelijk van de organisatiestructuur die gekozen wordt.

Daarnaast zijn er middelen nodig voor het ontwikkelen van een Heerenveense/Friese cluster Het Schone Noorden voor circulaire kunststoffen.

Totaal gevraagd budget 2022: €20.000,-

Organisatie

Projectorganisatie 'Het Schone Noorden', Chemport Europe, bedrijven uit Heerenveen (o.a. Omrin, NTCP, Nedcam), provincie Friesland, gemeente Emmen, Innovatiepact Fryslân etc.

Vanuit de gemeente Heerenveen is de projectleider Circulariteit contactpersoon en nauw betrokken bij de ontwikkeling van de organisatie van Het Schone Noorden.

Koppelkansen

Er is een nauwe relatie met andere lopende projecten zoals

- Ontwikkeling Circular Valley
- Circulaire bedrijfsterreinen,
- Verkennen subsidiekansen
- Circulair ondernemen stimuleren (i.s.m. Werkgroep CE van de OKH)

Ook belangrijk om provinciaal en Noordelijk (samenwerking vanuit Het Schone Noorden met o.a. gemeente Emmen en provincies Drenthe en Groningen) projecten en kansen goed op elkaar aan te laten sluiten.

Global Goals

Aan welke Global Goal draagt dit project bij

8 Eerlijk werk en economische groei

9 Industrie, innovatie en infrastructuur

12 Verantwoorde consumptie en productie

6.6 10 Circulaire bedrijfsterreinen

We willen inspelen op kansrijke projecten om bedrijfsterreinen te verduurzamen en circulair te maken. We sluiten daarbij zoveel mogelijk aan op aanwezige initiatieven bij bedrijven en landelijke/provinciale organisaties om de eerste stappen te zetten naar circulaire bedrijfsterreinen.

Het is belangrijk om nu te starten om bedrijventerreinen te verduurzamen, omdat dit langjarige trajecten zijn, waar kennis en ervaring in opgebouwd moet worden.

Indien de bedrijventerreinen niet verduurzaamd worden loopt Heerenveen het risico dat de economische positie in de toekomst verslechtert.

Gewenst resultaat

Eind 2022 moeten de eerste stappen naar een duurzaam bedrijventerrein zijn gezet. Daarbij gaat het om ruimtelijke kwaliteit en inrichting, energiezuinigheid en energie opwekkend en bereikbaarheid.

Heerenveen is en blijft concurrerend t.o.v. andere gemeenten in Friesland en daarbuiten en blijft aantrekkelijk voor zowel bestaande bedrijven, maar ook voor nieuwe bedrijven.

Activiteiten

Haskerveen/Ecopark de Wierde

We maken gebruik van de (circulaire) ontwikkelingen die er op dit bedrijventerrein gaande zijn door de clustering van bedrijven op het gebied van de circulaire economie zoals Omrin en NTCF en sluiten daarbij aan met de projecten:

- IVN-groefonds Omrin (in aanvraag)
- Routekaart voor circulaire bedrijventerreinen ontwikkelen (i.s.m. Circulair Friesland)

Andere projecten (optimaal van andere projecten profiteren)

- Traject Duurzame Bedrijfsterreinen ZO Friesland (i.s.m. Stec)
- Lokaal Energie Experimenten Fonds (LEEF) deelproject bedrijventerrein Heerenveen Zuid (energie, klimaat, circulariteit)
- RAAK (bedrijventerrein Heerenveen Zuid) consortium van o.a. gemeente, waterschappen, bedrijven en kennisinstellingen onderzoekt een toepasbare werkwijze om -samen met ondernemers- bedrijventerreinen klimaatadaptief te maken.

Zowel landelijk, regionaal als lokaal ontstaan er aanvullende initiatieven die iedere op hun toegevoegde waarde en kansrijkheid beoordeeld zullen worden.

Wanneer

De projecten LEEF en RAAK en rondom Haskerveen/Ecopark de Wierde zijn gestart.

Overige projecten volgen in najaar 2021.

LEEF loopt tot voorjaar 2023. Overige projecten nog onbekend.

Middelen

Voor totaalproject circulaire bedrijventerreinen is €15.000,- nodig, naast de reeds beschikbare budgetten per project. Dit voor het project Routekaart voor circulaire bedrijventerreinen van VCF en provincie Fryslân en voor nog te verwachten projecten 2022.

Organisatie

Intern: EZ, IBOR. Gemeente is (mede) opdrachtgever van projecten

Extern: Provincie Fryslân, Circulair Friesland, IVN, FMF, Ondernemersverenigingen en individuele bedrijven etc.

Koppelkansen

Dit project heeft een sterke relatie met andere projecten in deze uitvoeringsagenda zoals:

- Circular Valley
- Het Schone Noorden

Daarnaast is het vanuit het Economische Beleid belangrijk om te kijken naar de proposities en acquisitie in F4 verband.

Global Goals

Aan welke Global Goal draagt dit project bij

7 Betaalbare en duurzame energie

8 Eerlijk werk en economische groei

9 Industrie, innovatie en infrastructuur

12 Verantwoorde consumptie en productie

13 Klimaatactie

6.7 11 Circulair bouwen

Stimuleren circulaire bouw bij nieuwbouw en verbouwing van woningen en andere gebouwen. Daarbij gaat het om het gebruik van circulaire grondstoffen, maar ook om demontabel en herbruikbaar bouwen. Belangrijk is ook dat het ontwikkelen van kennis over circulair bouwen en de samenwerking tussen overheid, onderwijs en ondernemers hierin. De gemeente stimuleert de ontwikkeling en kennisdeling van circulaire initiatieven om zo een versnelling van circulair bouwen mogelijk te maken. Hierbij wordt ook aangesloten op het aangenomen amenendement over circulair bouwen (d.d. 01-07-2021).

Gewenst resultaat

- De ambities en mogelijkheden voor circulair bouwen inclusief de voorwaarden die de gemeente hieraan kan stellen aan ontwikkelaars zijn onderzocht en vastgelegd in het woon/bouwbeleid.
- De gemeente heeft stimulerende maatregelen voor circulaire bouw door inwoners, ontwikkelaars, woningcorporaties ontwikkeld.
- Bijdragen aan de doelstellingen van het akkoord Nederland Circulair in 2050.
- Subdoel voor 2030: Nederland 50% minder primaire grondstoffen gebruiken.

Activiteiten

- Onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om circulair bouwen te stimuleren, aanvullend op het Bouwbesluit, inclusief de (juridische) mogelijkheden, aansluiten op Omgevingswet en transitieagenda circulaire bouweconomie.
- Dit willen we, bij voorkeur, doen samen met andere gemeenten in Friesland en de Vereniging Circulair Friesland. Daarbij kijken we ook naar onze rollen vanuit gemeente (initiatiefnemer, uitgifte grond, aanbestedingen gemeentelijke bouwprojecten, vergunningverlener) en de diverse mogelijkheden we hierin hebben.
- Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek samen met projectontwikkelaars, woningcorporaties pilotprojecten ontwikkelen.
- Ontwikkelen van meetmethoden (bijvoorbeeld de Milieu Kosten Indicator) en in aanbestedingseisen circulariteitseisen op te nemen en voorrang te geven aan bouwplannen met de laagste milieubelasting.
- Circulair bouwen project aansluiten bij het project Circulair inkopen.

Wanneer

Start project in Q1 2022.

Middelen

Gevraagd: €50.000,- voor projectuitwerking, ondersteuning, stimuleren en aanjagen bedrijven en organisaties, ontwikkelen circulair bouwen gemeentelijke organisatie.

Organisatie

Intern: RO Wonen, Juridische zaken

Extern: Projectontwikkelaars, woningcorporaties, Circulair Friesland, participatie inwoners

Koppelkansen

Binnen Circular Valley Heerenveen is het cluster Bouw een speerpunt.

Daarnaast is er ook aansluiting met de projecten Het Schone Noorden, Circulair ondernemen stimuleren en Circulair Inkopen.

Global Goals

Aan welke Global Goal draagt dit project bij

7 Betaalbare en duurzame energie

8 Eerlijk werk en economische groei

9 Industrie, innovatie en infrastructuur

12 Verantwoorde consumptie en productie

13 Klimaatactie

6.8 12 Verkennen EU-subsidiekansen voor de circulaire economie

De circulaire economie is een belangrijk speerpunt in het Europese beleid en door aansluiting te zoeken met de (financiële) mogelijkheden vanuit Europa is het mogelijk om sneller en met meer impact te werken aan de circulaire ambities van de gemeente Heerenveen. In het verleden zijn er diverse gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers uit Brussel en het ministerie van EZ om te verkennen welke subsidie kansen er liggen voor initiatieven rondom circulaire economie en plastics in het bijzonder. Dit project is gerelateerd aan de Friese Projectenmachine en de inzet vanuit Heerenveen hierin.

Gewenst resultaat

Eind 2022 inzicht in mogelijkheden EU-subsidies voor Heerenveen. Indien er kansen zijn: aanvraag van 1 of meer subsidies.

Dit kan zowel zelfstandig vanuit de gemeente Heerenveen, maar ook i.s.m. de Friese Projectenmachine.

Activiteiten

- Uitwerken van een conceptvoorstel 'Innovatiecampus Circular Valley' (werktitel) i.s.m. NTCP t.b.v. bespreking met 'Brussel' over mogelijkheden, kansen, werkwijze etc.
- Vervolgactiviteiten afhankelijk van overleg met Brussel. Daarnaast zullen i.o.m. Friese Projectenmachine ook subsidiemogelijkheden en kansen verkend worden.
- Planuitwerking nauw aan laten sluiten bij het Circulair Ambachtscentrum. Er zijn kansen voor onderlinge versterking en die zullen we waar mogelijk benutten. We willen zowel startups verbonden aan het circulaire ambachtscentrum, maar ook technische startups die de kringloop rondom bijvoorbeeld kunststoffen sluiten, verder helpen. Doel is de ontwikkeling van de circulaire economie in de volle breedte en het behoud en de ontwikkeling van de werkgelegenheid in Heerenveen.

Wanneer

Q3/Q4 2021 en vervolg in 2022. Detaillering volgt later.

Middelen

Benodigde budget en capaciteit voor uitwerking project €10.000.

Daarnaast zal benodigde capaciteit en middelen voor verwerving EU-subsidies meegenomen worden in de voorstellen t.a.v. de Friese Projectenmachine en organisatie hiervan binnen Heerenveen.

Organisatie

- Intern: capaciteit beschikbaar stellen
- Extern: 'Brussel', Friese Projectenmachine

Koppelkansen

- Het Schone Noorden: circulaire plastics is een speerpunt in het Europese en provinciale beleid
- Circular Valley: aansluiten bij actieagenda Circular Valley
- Circulaire bedrijfsterreinen
- Circulair ondernemen stimuleren

Global Goals

Aan welke Global Goal draagt dit project bij

8 Eerlijk werk en economische groei

9 Industrie, innovatie en infrastructuur

12 Verantwoorde consumptie en productie

Bijlage 1: Definities circulaire economie

Er zijn veel verschillende definities van het begrip circulaire economie. Het is belangrijk om een helder begrip te hebben wat de circulaire economie voor de gemeente inhoudt, om als gemeente op weg te kunnen naar een circulaire economie en een Circular Valley. Daarnaast is het ook wenselijk een (regionaal) gedeelde definitie van de circulaire economie te hanteren zodat dit niet tot spraakverwarring leidt tussen gemeenten en provinciaal. Wij sluiten daarom aan bij de 7 kenmerken van de circulaire economie die door de Vereniging Circulair Friesland (waar de gemeente Heerenveen lid van is) onderscheiden worden.

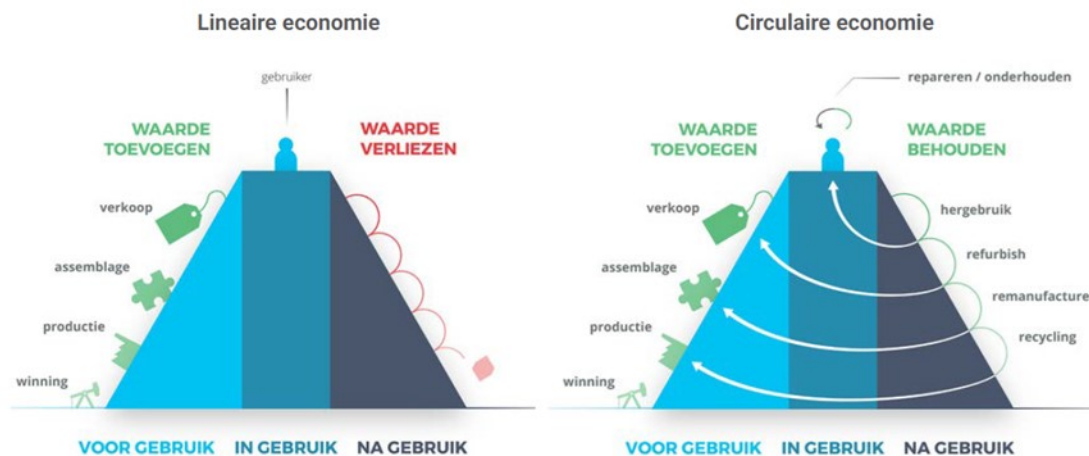
(bron definitie: Metabolic)

Verskil lineaire en circulaire economie

Het businessmodel achter de **lineaire economie** is: zoveel mogelijk producten verkopen, die na gebruik niet herbruikbaar zijn. Na een relatief kort leven stort de zorgvuldig toegevoegde waarde van die lineaire producten in één keer naar nul, wanneer de producten op de vuilnisbelt belanden (zie figuur 1: De Value Hill).

In een **circulaire economie** worden de bedrijfsactiviteiten zodanig georganiseerd dat producten zo lang mogelijk en zo hoog mogelijk op de Value Hill blijven.

(zie Figuur 2: Bedrijfsactiviteiten op de Value Hill).

(Bron: Achterberg, Hinfelaar en Brocken, 2016)

Definitie circulaire economie (Vereniging Circulair Friesland)

Vereniging Circulair Friesland over circulaire economie
"Wij werken toe naar een bloeiende samenleving op een aarde met zelfherstellende en regenererende capaciteiten. Dat is volgens ons het uiteindelijke doel van de circulaire economie. We laten ons hierbij inspireren door de Sustainable Development Goals van de VN, de Donuteconomie volgens Kate Raworth, de uitgangspunten uit Cradle to Cradle (Braungart & McDonough) en de 7 kenmerken van de circulaire economie van duurzame denktank Metabolic."

7 kenmerken van de circulaire economie

- **Materialen worden continue op een hoogwaardige manier gerecycled**
- Alle **energie** komt uit hernieuwbare bronnen
- **Water** wordt gewonnen op een duurzame manier en bronherstel wordt gemaximaliseerd
- **Biodiversiteit** wordt structureel ondersteund en versterkt
- **Maatschappij en cultuur** worden behouden
- **Gezondheid en welzijn** van mens en natuur worden structureel ondersteund
- De waarde van **menselijke activiteiten** wordt breder uitgedrukt dan alleen financieel

(bron: Metabolic)

Deze 7 pijlers richten zich op duurzaamheid in de volle breedte en dus ook de andere thema's uit het Duurzaamheidsprogramma Heerenveen 2019-2022: Energietransitie en Klimaatadaptatie & biodiversiteit.

Het thema circulaire economie / circulariteit binnen de gemeente Heerenveen als onderdeel van het Duurzaamheidsprogramma richt zich voornamelijk op de pijler '**Hoogwaardige herbruikbare materialen**'. Het gaat binnen Heerenveen dus met name om 'afval en grondstoffen'.

Het is belangrijk dit helder te definiëren en deze focus aan te brengen zodat we weten waar we het over hebben als we binnen de gemeente Heerenveen spreken over de circulaire economie.

Samengevat:

- Circulaire economie volgens Vereniging Circulair Friesland
 - Alle duurzaamheidsopgaven: Energie, Klimaat & Biodiversiteit, Materialen, (maar ook ondersteunen gezondheid & welzijn, culturele diversiteit en toegevoegde waarde)
- Circulaire economie volgens Duurzaamheidsprogramma Heerenveen
 - 'afval & grondstoffen', hoogwaardige herbruikbare materialen

- Circulaire economie volgens economisch beleid
 - Economische kansen rondom de circulaire economie door cross-sectorale samenwerking en innovatie.

7 kenmerken van de circulaire economie nader uitgewerkt (definitie Ver.Circulair Friesland)

Hoogwaardig herbruikbare materialen

In een circulaire economie passen we materialen op zo'n manier toe dat ze continu op hoog niveau hergebruikt kunnen worden, zonder te verdwijnen in het milieu

Link naar SDG12

Belangrijk bij het ontwerp van een product is, dat nagedacht wordt of de gebruikte materialen mogelijk in de natuur kunnen komen. Dan is het uitgangspunt om bio-afbreekbare materialen te gebruiken, zodat het geen negatieve impact op de natuur heeft. Alleen, dit is technisch vaak (nog) niet mogelijk. Dan is het belangrijk dat de producten en de materialen zodanig zijn ontworpen, dat ze maximaal teruggenomen worden en hergebruikt kunnen worden. Daarbij is het uitgangspunt om producten zo lang als mogelijk in hun meest complexe vorm te behouden – of makkelijk te kunnen 'ontmantelen' in herbruikbare onderdelen, dus: liever als product dan als component, en liever als component dan als grondstof, waarbij het bij voorkeur niet of zodanig gemengd is dat het meerdere keren als een 'lego-bouwsteen' voor een volgende toepassing gebruikt kan worden. Ook is het essentieel dat er een 'terugname-propositie' is, zodat de producten, componenten en grondstoffen weer met maximale kwaliteit terug in de keten komen. Dit kan bijvoorbeeld door product-as-a-service concepten of volledig gesloten terugname systemen voor specifieke materiaalstromen. Als een materiaal schaars is, komt het idealiter eerder terug in de kringloop, zodat het weer gebruikt kan worden voor de laatste duurzame technologische innovaties. Ook de fysieke afstand tussen vraag en aanbod wordt idealiter op elkaar afgestemd. Liever worden grondstoffen niet tot 'energie' verbrand – tenzij de 'energetische kosten' van transport en verwerking tot 'lego-bouwstenen' hoger zijn dan de waarde. NB weet wel dat die 'energetische kosten' steeds lager worden naar mate transport en verwerking meer en meer van duurzame energiebronnen gebruik maakt – met andere woorden: het gaat dus steeds vaker 'lonen' om er weer een grondstof van te maken.

Hernieuwbare energiebronnen

In een circulaire economie gebruiken we alleen energie op basis van hernieuwbare bronnen.

Link naar SDG7

In een

Duurzame waterwinning

circulaire economie winnen we water op een duurzame manier maximaliseren we bronherstel

Link naar SDG6

Ondersteunen van biodiversiteit

In een circulaire economie ondersteunt en versterkt menselijke activiteit de biodiversiteit

Link naar [SDG13](#)

Culturele diversiteit

In een circulaire economie versterken onze activiteiten de menselijke samenleving en cultuur

Ondersteunen van gezondheid & welzijn

Alle activiteiten van de circulaire economie ondersteunen structureel de gezondheid en het welzijn van de mens

Link naar [SDG's 3, 8, 11](#)

Toegevoegde waarde

In een circulaire economie realiseren we toegevoegde waarde, die niet alleen in financiële waarde is uit te drukken, maar ook in sociale waarde en milieuwaarde

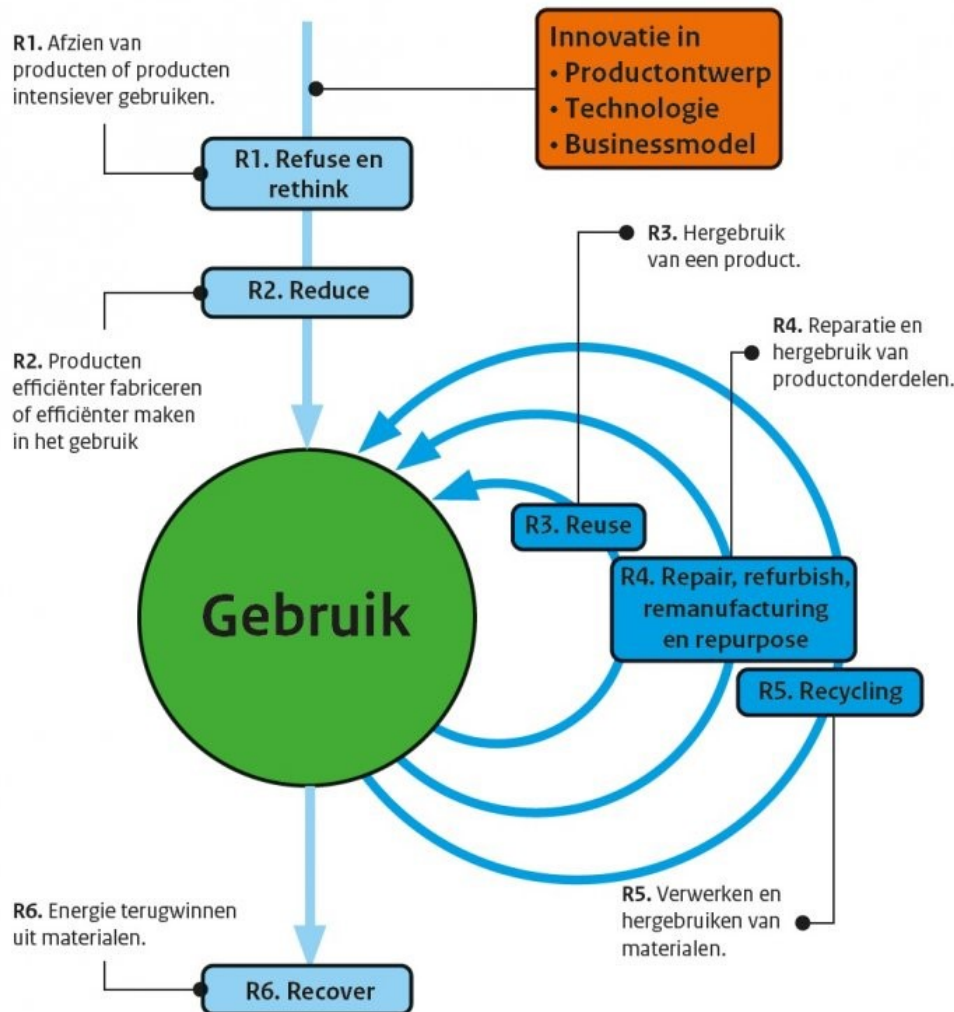

R-ladder met strategieën van circulariteit

In de circulaire economie worden materialen zo hoogwaardig mogelijk hergebruikt. In het ideale geval wordt het gehele product hergebruikt. Is dat niet mogelijk, dan worden onderdelen van het product gebruikt en tot slot de grondstoffen of materialen die uit een product komen. Voor circulair is er een 'prioriteitsladder' ontwikkeld, waarbij R1 het hoogst scoort en R6 het laagst.

Bron: PBL

R-ladder met strategieën van circulariteit

Bron: PBL

R1. Refuse en rethink (afwijzen en heroverwegen)

Het gaat om anders denken en een andere manier van organiseren. Product overbodig maken door van zijn functie af te zien, of die met een radicaal ander product te leveren. Productgebruik intensiveren (bijvoorbeeld door producten te delen of multifunctionele producten).

Het gaat hierbij ook om 'Redesign' (herontwerpen): het anders of nieuw ontwerpen of het zodanig aanpassen van het ontwerp dat het product een langere levensduur heeft, een betere modulaire opbouw en bestaat uit duurzame materialen.

R2. Reduce (verminderen)

Grondstoffen efficiënter gebruiken door minder grondstoffenverbruik tijdens de productie en het gebruik van producten.

R3. Reuse (hergebruiken)

Hergebruik van afgedankt nog goed product, in dezelfde functie door andere gebruiker.

R4. Repair / refurbish / remanufacture / repurpose (repareren, opknappen, reviseren en hergebruiken)

Reparatie en onderhoud van kapot product voor gebruik in zijn oude functie. Vanuit duurzaamheidsoogpunt is het beter om goed onderhoud en reparatie uit te voeren dan materialen af te danken en nieuwe materialen te gebruiken.

Bij refurbish gaat het om producten of bouwdelen te herstellen of te vernieuwen door ze op te knappen. Niet alles hoeft nieuw te zijn.

Bij remanufacture gaat het erom nieuwe producten te maken van oude producten of onderdelen hiervan.

Repurpose is het hergebruiken van producten met een ander doel. Onderdelen van afgedankt product gebruiken in nieuw product met dezelfde of andere functie.

R5. Recycle

Materialen verwerken tot grondstoffen met dezelfde (hoogwaardige) of mindere (laagwaardige) kwaliteit dan de oorspronkelijke grondstof.

R6 Recover (herwinnen)

Hierbij gaat het om energieteerugwinning uit materialen. Verbranding zonder energieteerugwinning en storten horen niet in een circulaire economie.

Bijlage 2: Duurzaamheidsprogramma 2019-2022 (circulaire economie)

Samenvatting van het onderdeel circulaire economie uit het Duurzaamheidsprogramma 2019-2022

Visie en ambitie Duurzaamheidsprogramma

Onze visie

In het duurzaamheidsprogramma is onze visie en ambitie als volgt geformuleerd:
Duurzaamheid ontstaat als er balans is tussen mens, milieu en economie. In Heerenveen willen we duurzaam leven, wonen en werken en we zetten ons in voor álle onderdelen die zich in balans kunnen ontwikkelen. We werken samen aan een basiskwaliteit van leven voor iedereen in Heerenveen, tegelijkertijd willen we de ecologische grenzen van onze samenleving niet overschrijden. In onze optiek is het noodzakelijk de klimaatuitdagingen integraal te benaderen, waarbij we waar mogelijk meekoppelkansen met het sociaal domein benutten.

Onze circulaire economie ambitie voor 2050

We leven in een circulaire economie, waar reststoffen weer als grondstof worden ingezet;

Van ambitie via strategie naar doelen

In het duurzaamheidsprogramma hanteren wij drie termijnen, namelijk:

- 2050 (ambitie op de lange termijn);
- 2030 (wenkend perspectief);
- 2022 (uitvoering van het college- en raadsprogramma).

Lange termijn ambitie

Ambitie 2050:

We leven in een circulaire economie

Onze ambities voor de lange termijn (2030 – 2050) zijn gebaseerd op

- (Landelijke) Kaders:
 - Grondstoffenagenda,
 - Rijksprogramma circulaire economie.
- Koppeling met eigenheid en ambities:
 - Uitkomsten van de bijeenkomsten en gesprekken die wij hebben gehad met experts, inwoners en bedrijven;
 - De Global Goals (kijkrichting 2030);
 - De kwaliteiten/accenten van Heerenveen;
 - Meerwaarde voor aanpalende beleidsterreinen (sociaal, omgevingswet).

In onze economie worden veel grondstoffen geproduceerd en gebruikt. De manier waarop we nu in de samenleving omgaan met grondstoffen is niet duurzaam. Op dit moment kennen we vooral een lineaire economie: “take – make – waste” (pak-gebruik-

gooi weg). Dat leidt tot een enorme belasting van het milieu, een groeiende afvalberg en uitputting van grondstoffen.

In de circulaire economie die we gaan nastreven, weten we de kringlopen wel te sluiten en is afval juist een grondstof voor een nieuwe keten of product. In een circulaire economie spreken we niet meer over afval maar uitsluitend grondstoffen.

In onze gemeente bestaat in 2050 niet of nauwelijks afval. Reststoffen worden opnieuw ingezet als grondstof waarbij het bedrijfsleven een belangrijke rol vervult. Dit wenkend perspectief klinkt nog ver weg. Daarom hebben we voor 2030 de volgende strategische doelen geformuleerd:

Wenkend perspectief 2030

Strategie 2030:

Heerenveen heeft een Circular Valley:

- In 2025 jaarlijks nog 30 kg per inwoner te verbranden huishoudelijk afval in onze gemeente.
- Circular Valley is de centrale plek in de regio waar experimenteerruimte bestaat voor nieuwe toepassingen van grondstoffen en reststromen.
- Bedrijven benutten alle biomassa uit de landbouw circulair.
- Het gemeentehuis is 'afvalvrij' en geeft hiermee het goede voorbeeld.
- Waar mogelijk zijn onze inkopen en aanbestedingen is circulair (minimaal 50%).

We willen optimaal inzetten op samenwerking tussen de verschillende bedrijven uit de diverse sectoren. Een afval- c.q. reststroom van een bedrijf uit een bepaalde sector kan een grondstof zijn voor een bedrijf actief in een andere sector. Deze kansen zijn vaak nog niet goed in beeld en vragen om afstemming tussen bedrijven onderling en met de gemeente. Gezamenlijk afstemmen van o.a. de grondstofbehoefte en circulair inkopen zijn daarbij belangrijke onderwerpen. Dit kan leiden tot de ontdekking van nieuwe verdienmodellen, waarbij zuiniger en slimmer gehandeld wordt.

Korte termijndoelen

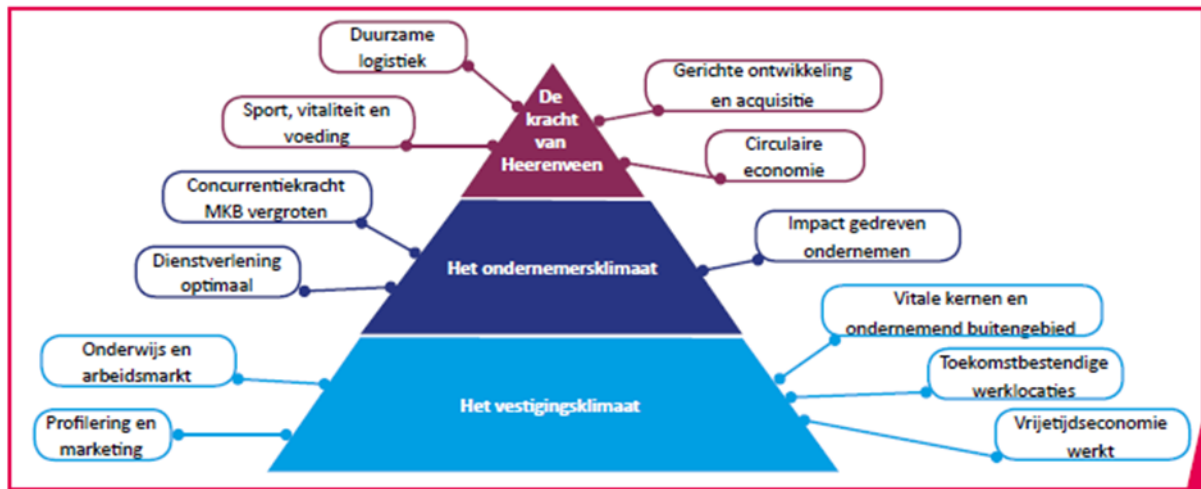
Voor de huidige collegeperiode tot medio 2022 hebben we de strategische doelen vertaald naar gewenste resultaten. We willen samen met onze inwoners, organisaties, bedrijven, scholen en andere (kennis-)instellingen de volgende doelen hebben gerealiseerd:

Resultaten 2022:

We maken Heerenveen hotspot circulaire innovatie:

1. Inwoners en maatschappelijke organisaties bedenken initiatieven en voeren deze uit.
2. Inwoners, organisaties en gemeente hebben meer kennis over het principe van circulair.
3. De hoeveelheid te verbranden huishoudelijk afval is afgenomen tot 100 kg in 2020 (per huishouden per jaar, VANG doel).
4. Circular Valley krijgt vorm; de eerste kansrijke projecten zijn gestart.
5. MKB bedrijven passen circulaire producten en materialen toe in de bedrijfsvoering.
6. De gemeente geeft het goede voorbeeld.

Bijlage 3: Werken voor Heerenveen (economisch beleid 2020-2030)

Ook in het economisch beleid van Heerenveen staat de circulaire economie centraal. Eén van de doelen is: *In 2030 leven we in een economie die duurzaam en vitaal is*

Heerenveen ontwikkelt en profileert zich met krachtige stuwende sectoren (o.a. CE)

- Circular Valley krijgt vorm, de eerste kansrijke projecten worden gerealiseerd
- MKB-bedrijven passen circulaire producten en materialen toe in de bedrijfsvoering en zien vergroenen en verduurzamen als kans
- Logistieke bedrijven werken samen aan verduurzaming van de mobiliteit
- Bedrijventerreinen worden duurzamer en toekomstbestendig

Versterken van de circulaire economie

Wat is de opgave?

- Inspelen op de economische kansen rondom de circulaire economie door cross-sectorale samenwerking en innovatie te stimuleren.
- Verbinden van het regionale netwerk van partijen zodat er meer kansen ontstaan voor cross-overs en economische spin-off.

Onderbouwing

- De krachtige sectoren van Heerenveen (voedingsmiddelenindustrie, logistiek, maakindustrie) zien zich gesteld voor forse uitdagingen bij de transitie naar een circulaire economie. Voor het behoud van de concurrentiepositie moeten de ondernemers de overstap maken naar meer circulaire vormen van productie.
- Rondom Omrin vestigen zich partijen die zich bezig houden met interessante innovaties op het gebied van recycling en duurzaam produceren van energie.
- Een van de hoofdthema's in het Duurzaamheidsprogramma 2019-2022 is circulaire economie. De ambitie is om in 2050 in een circulaire economie te leven. Kringlopen zijn gesloten en afval- en reststromen worden zoveel mogelijk binnen de lokale economie (her)gebruikt. Vanuit deze ambitie en de al aanwezige sterke punten binnen Heerenveen ontstaan economische kansen die kunnen worden verzilverd.

Doelstellingen

- Heerenveen wordt dé plek in Fryslân (Circular Valley) voor bedrijven en instellingen die innoveren op het gebied van circulaire economie (met name kunststof en circulaire plastics). Vanuit een gezamenlijke visie werken ondernemers, onderwijs- en kennisinstellingen en overheden aan de economie van de toekomst. Vanuit deze plek worden gezamenlijke projecten geïnitieerd die leiden tot lokale investeringen en werkgelegenheid.
- De gemeente heeft een aanzuigende werking op partijen en instellingen actief in de circulaire economie, dankzij gerichte profilering van Heerenveen als dé plek die ruimte voor innovatie combineert met een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor circulaire bedrijven.

Wat gaan we doen in 2020 en 2021

Visie, strategie en beleid

- Trekkersrol voor Circular Valley: samen met betrokken partijen uitwerken van een plan en visie voor Circular Valley. Dit is ook opgenomen in het duurzaamheidsprogramma 2019-2022.
- Ontwikkelen van een marketing/profileringstrategie voor Circular Valley.
- Actief meedoen in provinciale aanpak circulaire economie en Circulair Fryslân.
- Acquisitie strategie (in samenwerking met de F4 en de regio).

Accountmanagement en dienstverlening

- Actief accountmanagement gericht op het verkennen van kansen op circulair gebied met als doelen bedrijven bewust te maken van de kansen op het gebied van circulaire economie en een zo optimaal mogelijk vestigingsklimaat te creëren/behouden.
- Dit strategisch accountmanagement is de basis voor de acquisitie op clusterversterkende bedrijvigheid en (kennis)instellingen in de circulaire economie.

Projecten

- Ontwikkelen van een (financieel) instrument om deze sector te kunnen stimuleren, een innovatiefonds.

Bijlage 4: Circular Valley Economie

Infographic: Huidige situatie

CIRCULAR VALLEY HEERENVEEN: EEN NULMETING VAN DE CIRCULAIRE ECONOMIE

De gemeente Heerenveen wil samen met het bedrijfsleven een hotspot voor de circulaire economie worden. Daarbij is de ambitie om in 2030 met Heerenveen uit te bouwen tot de poort naar een Circular Valley in Noord-Nederland. Voor de Circular Valley wordt specifiek gekeken naar de kansen voor het optimale gebruik van materialen.

Om tot een visie voor de circulaire economie te komen, is eerst inzicht in de huidige stand van zaken van de circulaire economie in gemeente Heerenveen nodig: de belangrijkste materialenstromen in de gemeente, de aanwezige bedrijven en initiatieven in de gemeente en inzicht in de kansenontwikkelingen waarop samen met bedrijfsleven ingespeeld kan worden. Deze kansen zijn opgehaald middels interviews met koplopers uit de kansrijke sectoren in de gemeente Heerenveen.

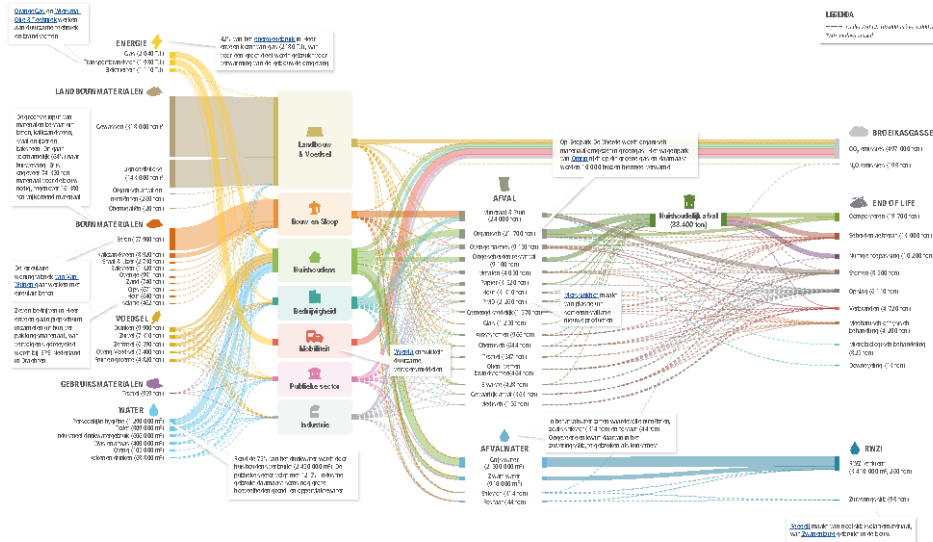

Materialenstromen Gemeente Heerenveen

De materialenstromen (materialen, water en energie) die de op het gemeentelijk grondgebied geproduceerd en verwerkt worden zijn in kaart gebracht. Zo krijgen we inzicht in het metabolisme van het systeem: hoe stromen materialen, energie en water door de gemeente Heerenveen en hoe verduurzamt deze zijn tot elkaar? Waar zitten de grootste hotspots qua impact (op materiaalgebruik, energieverbruik of uitstoot) in het systeem?

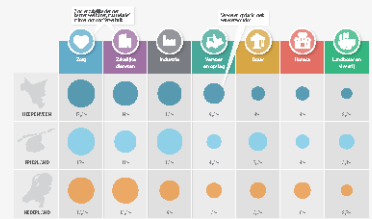
Deze materialenstromenanalyse is een eerste versie voor Heerenveen (januari 2019). De ingangsstromen zijn gedomineerd voor energie (Klimaatcoördinator), landbouwvelden (diverse bronnen), bouwmaterialen (model van Metabolic), voedsel (BVA) en water (Waterkijk) per inwoners. De ingangsstromen zijn gedomineerd op landbouwvelden (BVA) en landbouwvelden (diverse bronnen). De uitgangsstromen zijn gedomineerd op landbouwvelden (BVA) en landbouwvelden (diverse bronnen). Deze analyse kan verder gedetailleerd worden door de inkoop en afzetgegevens op bedrijfsniveau toe te voegen. De Heerenveense bedrijven kunnen deze materialenstromenanalyse gebruiken als eerste meting om nieuwe business cases te ontwikkelen. De methode en bronnen zijn verder uitgewerkt op deze website.

Zo kan er samen onderzocht worden waar de kansen liggen. Wordt er in een sector veel materiaal ongebruikt weggegooid? Of zijn er herbruikte of gerecyclede materialen beschikbaar voor de winningbouw? Of kan door het bundelen van afvalstromen voldoende volume ingezameld worden om de business case van het recyclen te sluiten? Aan de hand van deze eerste inschatting kunnen zo nieuwe circulaire projecten opgestart worden. In de figuur hiernaast zijn de stromen weergegeven, alsook een aantal circulaire projecten die al aan de gang zijn in Heerenveen.

Kansrijke sectoren gemeente Heerenveen

Gekeken naar het aantal werknemers in de (ESA database 2019) zijn er een aantal grote sectoren te onderscheiden in de gemeente Heerenveen. In onderstaande figuur zijn de cijfers weergegeven ten opzichte van Friesland en Nederland.

De grootste van sectoren (in % van aantal werknemers) in Heerenveen ten opzichte van Nederland (ESA database, 2019).

Een aantal grote sectoren in de gemeente Heerenveen zijn de gezondheidszorg, dienstverlening en industrie. Daarnaast biedt vervoer en opslag bijna twee keer zoveel werkgelegenheid (bv. de provincie en Nederland). Hier liggen voor staan een aantal sectoren die traditioneel veel grondstoffen verbruiken zoals de bouwsector en de landbouw (waar bij dienstverlening naar weinig grondstoffen verwerkt). Dit de combinatie van grondstoffengebruik en de werkgelegenheid zijn drie focussectoren geselecteerd: landbouw, logistiek en de bouw.

Food

Er is een groot voedselverwerkingscluster aanwezig in Heerenveen, met partijen als **Fonterra, Avance, Royal Smilde, Assendelft en B&B de Pijl**. De zuivelbedrijven sluiten aan bij de brede regio 'Dairy Valley'. Ook rondom voedselverpakkingen en plastic is gebeurt veel. De voedselindustrie wordt dus breed vertegenwoordigd.

- Kansen:**
- Gemeenschappelijke inkoop verpakking en verwerking van organische reststoffen
 - Lokale koppelingen en samenwerking, zoals energie uitwisseling en collectieve afvalwaterzuivering
 - Koppeling verpakkingenbedrijven en NCP
- Knelpunt:**
- Internationale moederorganisatie(s) laat weinig ruimte voor lokale aanpak
 - Wet- en regelgeving omtrent gebruik (recyclede) producten in voedselbranche

Logistiek

Qua locatie is Heerenveen de poort van en naar Noord-Nederland. Er zijn vele grote transport- en logistiekbedrijven aanwezig in de gemeente, zoals **B&B, Portlans, Bakker, en van der Wal**, die allen graag willen verduurzamen als het mogelijk is. Daarnaast zijn er ook partijen als **Stuvia** actief in de regio, die volop bezig zijn met de technologische ontwikkeling om vervoersmiddelen te verduurzamen.

- Kansen:**
- Gemeenschappelijke strategie alternatieve brandstoffen, zoals waterstof
 - Hotspot voor technologische ontwikkeling vervoersmiddelen
- Knelpunt:**
- Beschikbaarheid en technische ontwikkeling alternatieve brandstoffen
 - Aanschaf voertuigen eens per 10 jaar
 - Weinig marges

Bouw

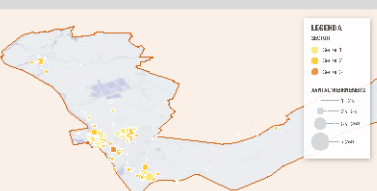
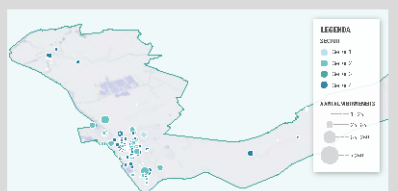
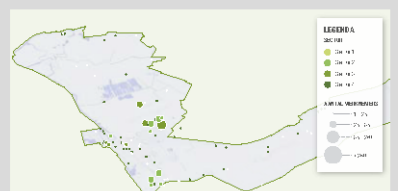
In de bouw zijn een aantal mooie ontwikkelingen gaande, zoals de circulaire fabriek van **JBQ** en **Van Boven**. Hier liggen kansen rond prefab bouwen, houtbouw, hergebruik (urban mining) en digitale innovatie rond materiaal en gebiedsrapporten.

- Kansen:**
- Innovatierisico bouw is in **Vereniging Circular Friesland**
 - Pilotregio gebiedsrapporten
 - Kelemaanspreek: recycling bouwmaterialen en verwerking tot nieuwe producten
 - Chemische recycling
- Knelpunt:**
- Wet- en regelgeving afvalstatus
 - Normering zuiverheid monsternemen
 - Schadingsrapport voor business case

Special: afvalinzameling en -verwerking

In de gemeente Heerenveen berijdt zich Ecopark de Wierde. Hier wordt het door **Quint** opgehaalde afval uit de gemeente heen gebracht. Daarnaast wordt hier afval van veel andere gemeenten naar toe gebracht en verwerkt.

Zie voor een overzicht van de materialenstromen door Noord-Nederland **dit rapport**. Hierdoor ontstaan er grote afvalstromen. Dit biedt voor een circulaire economie kansen. De eerste verzamelde kans is de innovatieve verwerking van plastic. In een Kansalliantie voor materiaal (K2) worden de plastic uit het afval gebruikt. Vervolgens worden door andere bedrijven in Heerenveen deze plastic verwerkt tot nieuwe producten, zoals **Marskwal, Blue Cycle en Nedam**. Met het Nationaal Testcentrum Circulaire Plastics (NCP) zijn er in de gemeente Heerenveen ook test- en onderzoeksfaciliteiten voor het sorteren en wassen van plastic.

Infographic: Circular Valley (economie) 2030

VISIE 2030: CIRCULAR VALLEY HEERENVEEN, DE POORT NAAR HET CIRCULAIRE NOORDEN

Dé plek om je als circulair bedrijf te vestigen en te ontwikkelen.

De gemeente Heerenveen wil samen met het bedrijfsleven een hotspot voor de circulaire economie worden. In de regio bruist het van de circulaire initiatieven binnen de sectoren transport, bouw en food. Heerenveen is daarnaast een hotspot op het gebied van circulaire kunststoffen, door de aanwezigheid van toonaangevende bedrijven in deze sector.

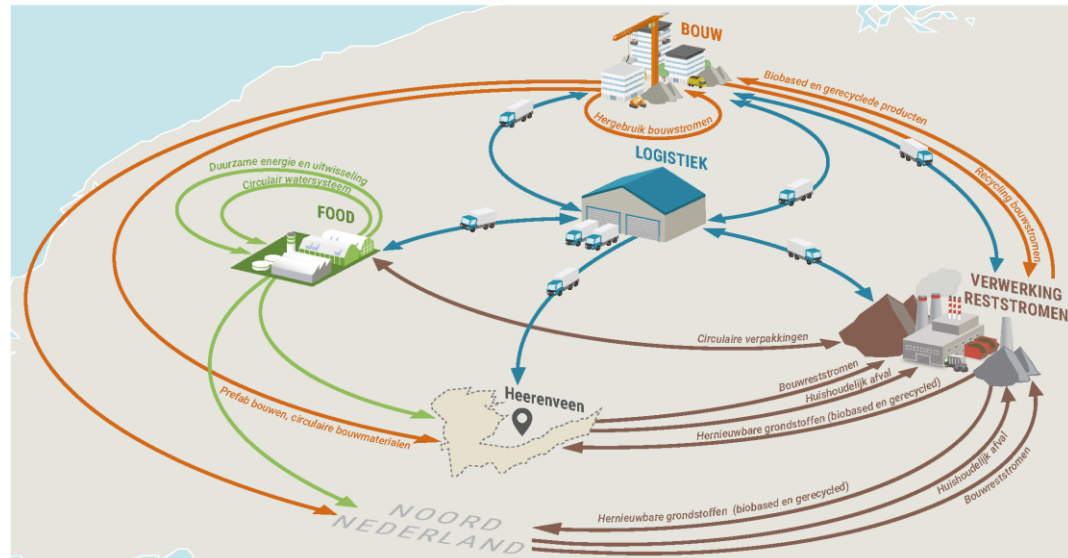
Circular Valley ontwikkelt zich vanuit en voor Heerenveen en zeker ook met partners in de regio Friesland en daarbuiten. Zo sluiten we kringlopen en werken we toe naar een bloeiende samenleving.

De gemeente verbindt, ondersteunt samenwerking en faciliteert dit proces.

De circulaire toekomst, die maken we samen.

Circulaire bedrijfsvoering

Ambitie

Bedrijven gevestigd in de gemeente Heerenveen zijn een voorbeeld wat betreft circulaire inkoop en hun reststromen. Grondstoffen en producten worden zoveel mogelijk circulair ingekocht. Reststromen worden zoveel mogelijk in de regio behouden en hergebruikt. Daarnaast pakken Heerenveense bedrijven vraagstukken als energie en water collectief op, zo worden er vraag-aanbodkoppelingen gemaakt.

Ontwikkelingen

De materiaalstromenanalyse biedt handvatten om het gesprek aan te gaan over mogelijke koppelingen.

Rol gemeente

De gemeente inspireert met ideeën en ambities en helpt bedrijven om koppelingen te onderzoeken. De gemeente pakt de voorbeeldfunctie op het gebied van circulair inkopen.

Goede voorbeelden:

Innovatieve verwerking reststromen

Ambitie
Met het huishoudelijk afval uit Noord-Nederland is Circular Valley Heerenveen de hub voor sortering en verwerking van hoogwaardige reststoffen en de ontwikkeling van circulaire materiaalstromen. De ambitie is om verschillende grondstoffen te sluiten. Hierin werken de logistieke sector, afvalverwerking en circulaire makers nauw samen.

Ontwikkelingen
Heerenveen is, samen met Noord-Nederland, wereldspeler in de kunststofketen (huishoudelijk afval) middels Chemport/Het Schone Noorden. Dit trekt bedrijven aan die reststromen hoogwaardig hergebruiken of recycleren tot grondstoffen of circulaire producten. Ook andere organisaties zijn bezig met verwerking van reststromen, zoals Wetskip Fysilin.

Rol gemeente
De gemeente stimuleert nieuwe innovatiemethoden om kringlopen te sluiten, in samenwerking met andere gemeenten. De gemeente faciliteert (nieuwe) bedrijven die toegevoegde waarde vormen in de ketens.

Goede voorbeelden:

Logistiek

Ambitie
Door de gunstige geografische ligging is Heerenveen de logistieke poort van naar Noord-Nederland. De partijen in de regio ontwikkelen samen technologische oplossingen voor o.a. slimmer beladen en schone brandstoffen.

Ontwikkelingen
Met diverse kennis- en opleidingspartijen wordt de regio Heerenveen de locatie voor het opleidings- en kennisinstuut van automotive van de toekomst. Daarnaast wordt actief gewerkt aan het verduurzamen van de stadsdistributie.

Rol gemeente
De gemeente stimuleert de beschikbaarheid en het gebruik van duurzame brandstoffen. Zelf heeft de gemeente een duurzaam wagenpark en koopt duurzame brandstoffen in.

Goede voorbeelden:

Bouw

Ambitie
De bouwbedrijven in Heerenveen produceren (op industriële schaal) circulaire woningen en gebouwen (bestemd voor de lokale, regionale en landelijke markt).

Ontwikkelingen
De cluster van ambitieuze partijen en de logistieke ligging maken van Circular Valley Heerenveen de ideale plek om snel en efficiënt circulaire woningen te produceren. Hierbij worden circulaire bouwplaats ingezet om o.a. vrijkomende materialen uit sloop op te slaan voor hergebruik.

Rol gemeente
De gemeente integreert en implementeert circulariteit in het woonbeleid en het ontwikkelen van bedrijventerreinen. De gemeente haakt aan bij het project 'Friesland woont circulair'.

Goede voorbeelden:

Food

Ambitie
De fabrikanten in Heerenveen hebben ambities op drie thema's: voedselverspilling tegengaan door op een slimme manier grondstoffen in te zetten, verpakkingen verduurzamen en het verduurzamen van het proces op het gebied van water- en energieverbruik.

Ontwikkelingen
Diverse fabrieken worden reeds verduurzamd qua water- en energieverbruik. Bij nieuwbouw is het het uitgangspunt. Daarnaast wordt er veel gekeken naar het hergebruiken van materialen binnen de fabrieken, zoals de blikfabriek van Ausnutria.

Rol gemeente
De gemeente faciliteert rondom duurzame energie en legt de link richting kennisinstellingen zoals NTC Watercampus en Van Hall ten behoeve van voedselverspilling, verpakking en waterverwerking.

Goede voorbeelden:

Bijlage 5: Niet opgenomen projecten in Uitvoeringsagenda Circular Valley

Er zijn een aantal projecten en activiteiten die genoemd zijn in Duurzaamheidsprogramma 2019-2022 en het economisch beleid (Werken voor Heerenveen (economisch beleid 2020-2030) niet als project opgenomen in dit uitvoeringsprogramma.

Dit betreft de volgende projecten en activiteiten:

Project/activiteit	reden waarom niet opgenomen
Verminderen restafval huishoudens Diftar+	Dit is staand beleid geworden, van waaruit gewerkt wordt aan de doelstellingen
Duurzaamheidsfonds	Zit in programma EnergieTransitie
Himmeldei	Verweven in Schoon Belonen
Evenementen Circulair	In verband met Covid vooralsnog weinig tot geen evenementen. Minder prioriteit mede gezien situatie bij horeca
(H)Eerlijk Heerenveen faciliteren en ondersteunen	Verdere professionalisering door stichtingsbestuur.
Grondstoffenbank	Materiaalstromenanalyse is meegenomen in project Circular Valley
100 duurzame bedrijven: pilot projecten CE met MKB	Dit proces wordt vervolgstap van de visie Circular Valley en i.c.m. project 'Circular ondernemen stimuleren' opgepakt

Bijlage 6: Stakeholders informatie

Ondernemerskring Heerenveen

De Ondernemerskring Heerenveen is de grootste ondernemersvereniging in de gemeente Heerenveen. Een van de commissies is de werkgroep Circulaire Economie. Doelstelling: De commissie wil intermediair en aanjager zijn om circulaire economie in de gemeente Heerenveen en directe omgeving te bevorderen. Met als doel dat ondernemingen /instanties zich gezamenlijk actief willen inzetten om de circulaire economie te bevorderen, zodat de grondstoffen zoveel mogelijk in de kringloop blijven en afval geen afval meer is.

<https://www.ondernemerskringheerenveen.nl/>

Heerenveen 'n Gouden Plak

Sinds 2014 is Heerenveen 'n Gouden Plak actief als regiomarketingorganisatie voor de regio Heerenveen. Als een verbinder en verleider wil Heerenveen 'n Gouden Plak zich inzetten voor de regio. Samen met onze inwoners, ondernemers en (evenementen)organisaties. Het doel is om er samen voor te zorgen dat de hele regio Heerenveen 'n Gouden Plak is om te wonen, werken, ondernemen en bezoeken.

<https://www.ngoudenplak.nl/>

Omrin

Omrin voert het afvalbeleid van gemeenten uit via inzameling, verwerking en valorisatie van huishoudelijk afval op de meest duurzame wijze.

Omrin wil de innovatieve, meest duurzame afvalinzamelaar en verwerker zijn met aantoonbare maatschappelijke meerwaarde. Omrin droomt daarom van een circulaire economie. Een systeem waarin we grondstoffen en producten zoveel mogelijk hergebruiken.

<https://www.omrin.nl/>

NTCP

Het NTCP is een not-for-profit organisatie, en het eerste onafhankelijke testcentrum in Europa. In het centrum in Heerenveen draagt het NTCP met onafhankelijke testen, uitdagende experimenten, pragmatisch en data gedreven advies en onderzoek bij aan het sluiten van de plastic kringloop.

Dat doet het NTCP vanuit de missie: 100% plastic afval herbruikbaar te maken.

<https://ntcp.nl/>

F4 gemeenten

De vier grootste gemeenten van de provincie Fryslân te weten Leeuwarden, Heerenveen, Smallingerland en Sudwestfryslân. Er wordt, onder andere binnen het Economisch beleid, samengewerkt.

Gemeente De Fryske Marren

Het bedrijventerrein Haskerveen ligt op de rand van de gemeente Heerenveen en de nog uitgeefbare grond is in eigendom van de Gemeenschappelijke Regeling A7. De Gemeenschappelijke Regeling is een samenwerking tussen Heerenveen en De Fryske Marren.

Gemeenten regio Zuidoost Friesland

Dit zijn de gemeenten Heerenveen, Weststellingwerf, Ooststellingwerf, Opsterland, Smallingerland. Op meerdere thema's werken deze gemeenten samen

Vereniging Circulair Friesland

De vereniging is opgericht vanuit overheden, ondernemers en overheden. Het is een actief en open netwerk van circulaire voorlopers. Iedereen die bereid is mee te doen en tijd te investeren, mag profiteren van ons uitgebreide netwerk.

Circulair Friesland helpt om de transitie naar de circulaire economie te versnellen en cross-sectorale mogelijkheden te onderzoeken. Met als ultieme doel: een economie met nieuwe bedrijvigheid, waarin zowel de mens als de natuur kan bloeien.

<https://circulairfriesland.frl/>

Het Schone Noorden

Het Schone Noorden wil hét Europese ecosysteem rond circulaire kunststoffen worden. Het project is in 2020 vanuit Friesland / Heerenveen gestart, specifiek gericht op circulaire kunststoffen. Doel is om tot een Noordelijk programma te komen, en een triple helix structuur (overheid, ondernemers, onderwijs) ter ondersteuning.

Het ecosysteem bestaat uit drie lagen, die nauw op elkaar afgestemd zijn:

- De kern wordt gevormd door een project portfolio: gericht op opschaling en commercialisatie. Deze wordt getrokken door bedrijven en kennisinstellingen.
- Het portfolio wordt gevoed en geïnspireerd door een omvattende R&D agenda van fundamenteel tot praktijkgericht onderzoek.
- Alles steunt op een fundament van talent, vestigingsklimaat, huisvesting, mobiliteit, economische infrastructuur, etc. Deze wordt gericht verder ontwikkeld.

Chemport Europe

Een ecosysteem voor groene chemie. Het doel is de groene economie versnellen en de chemische sector in de regio wereldwijd op de kaart zetten.

Circulaire kunststoffen (Het Schone Noorden) heeft een aansluiting met de doelen van Chemport Europe.

<https://www.chemport.eu/>

Innovatiepact Fryslân (IPF)

Het Innovatiepact Fryslân verbindt de krachten van Friesland.

Signaleren, stimuleren en verbinden: samen met vertegenwoordigers van ondernemingen, onderwijs en overheden signaleert en agendeert het IPF economische kansen, urgenties en noodzakelijke voorwaarden voor de regio. Vanuit de lopende ontwikkelingen versterken, verbinden en interveniëren, waarbij het IPF het initiatief laat bij de betrokken partijen en gevormde coalities. Het IPF is het platform waarop de Friese economie zich verbindt en met elkaar wordt verbonden.

<https://www.innovatiepact.frl/>

ICD Drachten

Het Innovatiecluster Drachten is een groep samenwerkende hightechbedrijven in Noord-Nederland. De bedrijven lopen voorop met technische innovaties in producten en

oplossingen wereldwijd. De bedrijven concurreren niet, maar werken samen. Zo ontwikkelen én maken ze hoogwaardige en unieke producten. Dat doen ze door kennis te delen.

<https://www.icdrachten.nl/>

Watercampus

WaterCampus Leeuwarden is het knooppunt van de Nederlandse watertechnologiesector, en heeft de ambitie deze sector verbindende rol te vervullen voor heel Europa.

De WaterCampus organiseert samenwerking tussen (inter)nationale bedrijven, kennisinstellingen en overheden in de watertechnologiesector. Doel hiervan is synergie te creëren voor innovatie, onderwijs en ondernemerschap van wereldniveau en om daarmee de positie van Europese watertechnologie te versterken.

<https://www.watercampus.nl/>

Colofon

Opdrachtgever: College van Burgemeester en Wethouders
Opdracht: Opstellen uitvoeringsagenda circulaire economie
Versie: 02 september 2021
Auteurs: Jantje van der Laan, Yfke Hoogland, Elsemarie Oosterveen, Marjan Postma, Marianne de Jeu

Met (op onderdelen) input en feedback van:

Ekwadraat, Metabolic, NTCP, Morssinkhof, Ausnutria, Royal Smilde, Body & Fit, Zwanenburg, Pieterpikzonen Wierda bedrijfswagens, Pax Groep, Portena Logistiek, Van der Werff Logistiek, Theo Pouw groep, de Klankbordgroep Circular Valley met daarin onder andere Circulair Friesland, Innovatiepact Friesland, OKH werkgroep CE, Omrin, Rabobank, NTCP, Morssinkhof, Ausnutria, Royal Smilde